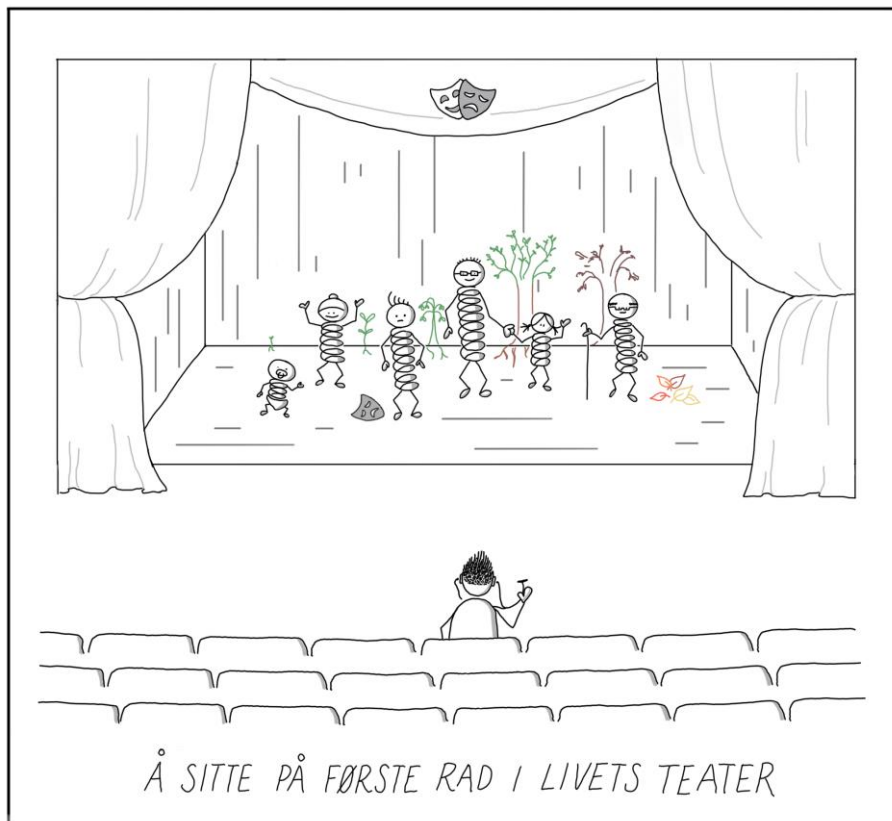

Årsmelding 2020

ALLMENNEMEDISINSK FORSKNINGSENHET I TRONDHEIM

MARIT T. MØSENG

Norges teknisk naturvitenskapelige universitet

Fakultet for medisin
og helsevitenskap
Institutt for samfunnsmedisin
og sykepleie

Årsmelding 2020

Allmennmedisinsk forskningsenhet

Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie

<https://www.ntnu.no/ism/allmennmedisin>

Postadresse: NTNU, Fakultet for medisin og helsevitenskap

Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie

Postboks 8905, 7491 Trondheim

AFEs ledergruppe: Linn Getz (leder), Linn.getz@ntnu.no,

Bente Prytz Mjølstad og Bjarne Austad

Foto: Anne-Line Bakken (klinikk), NTNUs billedarkiv (bygninger) og privat

Tegninger: Marit Torsethaugen Moseng, ISM.

Forord

Allmennmedisinsk forskningsenhet (AFE) i Trondheim ble etablert i 2006 med finansiering fra Helsedirektoratet, samtidig med tilsvarende enheter i Tromsø, Bergen og Oslo. I Trondheim er AFE organisert som et eksternfinansiert prosjekt ved Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie (ISM) under NTNUs Fakultet for medisin og helsevitenskap.

Året 2020 har vært preget av koronapandemien, med utfordringer vi alle kjenner. I Trondheim har smitteverntiltak hindret det meste av fysisk veilednings- og møtevirkosomhet, og flere ansatte og stipendiater har måttet drifte både hjemmeskole og hjemmebarnehage i tillegg til å ivareta egen forskning. Flere av AFEs ansatte og stipendiater er i tillegg klinikere/kommuneleger og har måttet bidra ekstra i primærhelsetjenesten. Totalt har det blitt visse forsinkelser i AFEs aktiviteter, men ikke verre enn at vi regner med å hente oss inn. Samtidig har vi også lært mye, ikke minst om potensialet i digitale samarbeidsformer. Og vi er stoltere enn noen gang av arenaene vi arbeider for å styrke og videreutvikle; den norske primærhelsetjenesten og velferdsstaten.

I denne rapporten kan du blant annet lese følgende. Vi har mange og gode resultater registrert i Cristin-systemet for 2020, både innen forskning og formidling. To kandidater med veiledere ansatt i AFE Trondheim forsvarte sin doktorgrad, og vi har flere pågående prosjekter i ulike format. AFE Trondheim er vertskap for, og deltar i tillegg i, flere faglige nettverk. Til sammen har vi mange samarbeidspartnere innen ulike fagfelt, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. AFE Trondheim er ajour med sine forpliktelser knyttet til fellesprosjektene PraksisNett og Nasjonal Forskerskole i Allmennmedisin der alle fire AFE-ene deltar.

Undertegnede står ansvarlig for denne årsmeldingen i samarbeid med Bente Prytz Mjølstad (medredaktør) og May Karin Dyrendahl (Cristin rapportering).

Trondheim i mars 2021,

Linn O. Getz, Forskningsleder ved AFE-Trondheim og professor ved ISM

Campus Øya med NTNUs Fakultet for medisin og helsevitenskap. ISM med AFE til høyre.

Innhold

AFE Trondheim: rammebetingelser og strategi	5
Ansatte i AFE	7
Økonomi - AFEs basismidler 2020	11
Ekstern finansiering – nye tildelinger 2020	12
Disputaser i 2020 veiledet av AFE ansatte	14
CRISTIN 2020: publisering og formidling	15
AFE Trondheims registreringer - nøkkeltall	15
Vitenskapelige originalartikler, tematisk (CRISTIN)	15
Andre publikasjoner i vitenskapelige tidsskrift (CRISTIN)	19
Formidling (CRISTIN)	20
Bøker, bokkapitler, rapporter	20
Vitenskapelige og faglige foredrag	22
Annen formidling: aviskronikker, m.m.	24
Sosiale medier: AFE blogg/Facebookside og Facebookside om pandemien	27
Glimt fra formidling 2020	29
Samarbeid og faglige nettverk - internasjonalt, nordisk, nasjonalt og lokalt	33
Pågående forskningsprosjekter	44
Phd-prosjekter med AFE ansatte veiledere	44
The general practitioner's role in following up adolescents' and young adults' health	48
Postdoc prosjekter og samarbeidsprosjekter med andre miljø	51
AFU – prosjekter	55
Hovedoppgaver medisin, masteroppgaver og andre mindre prosjekter	58
AFE ansatte/tilknyttedes verv 2020	64

AFE Trondheim: rammebetingelser og strategi

Fra 2006 har de allmennmedisinske forskningsenhetene i Tromsø, Trondheim, Oslo og Bergen årlig fått tildelt midler via statsbudsjettet etter søknad til Helsedirektoratet. De senere år har tildelingen ligget konstant på 16,5 mill kr. per år, fordelt på de fire AFE-ene. Enheten i Trondheim er organisert under *Fagenhet for Allmennmedisin og Medisinsk etikk* som i tillegg til forskende allmennleger rommer etikere, psykologer og sosiologer. Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie har arbeidsgiveransvar for personer som mottar lønnsmidler gjennom AFE.

AFE Trondheim er en av 15 forskningsgrupper ved ISM (se bilde). I praksis har vi i AFE tett samarbeid med flere andre av ISMs grupper, bl.a. Barn og unges helse og velferd, Aldring og eldres helse, Epidemiologi og statistikk, se <https://www.ntnu.no/ism/forskning>.

I tillegg til Phd-kandidater er AFE også hjemstavn for et knippe fastleger med «såkorn-stipend» fra Allmennmedisinsk Forskningsutvalg (AFU). For å gjøre unge kolleger kjent med AFEs perspektiv, tilbyr vi også små forskningsprosjekter innenfor AFEs satsningsområder (praksisnær forskning og primærmedisinsk teoriutvikling) i form av Hovedoppgaver i medisin og Masteroppgaver i folkehelse.

Ansatte ved AFE har ikke undervisningsplikt, men vi bidrar til undervisning innenfor egne forskningsfelt, i tillegg til ordinære undervisningsoppgaver flere av AFE-seniorene har i sine ISM-stillinger. Vi profilerer også akademisk allmennmedisin gjennom regelmessige bidrag til de obligatoriske grunnkursene for spesialistutdanningen i allmennmedisin.

Mange av forskerne og stipendiatene ved AFE Trondheim har kliniske bistillinger.

Ansatte som mottar basismidler fra AFE-budsjettet bidrar til å skaffe finansiering fra andre kilder til Phd-stipendiatater og andre forskningsprosjekter. Disse midlene kommer fra flere ulike kilder, blant annet Allmennmedisinsk Forskningsfond (AMFF), Norges Forskningsråd (NFR) og Samarbeidsorganet.

Forskningsgrupper

Aldring og eldres helse

Allmennmedisinsk forskningsenhet (AFE)

Arbeid og helse

Barn og unges helse og velferd

Befolkningsbaserte helseundersøkelser (HUNT)

Epidemiologi og medisinsk statistikk

Global helse

K.G. Jebsen-senter for genetisk epidemiologi

Helsekommunikasjon: Pasientopplæring og brukermedvirkning

Helsetjenesteforskning

Kvinnehelse og reproduksjonsepidemiologi

Medisinsk etikk

Muskel- og skjelett

Senter for helsefremmende forskning

Sykepleie - fag og profesjon

15 DES 2020

Strategi for forskning og fagutvikling

Da AFE Trondheim ble etablert i 2006, valgte enhetens første leder, professor i allmennmedisin Irene Hetlevik, en todelt strategi for forskningen innen AFE:

1) Praksisnær empirisk forskning, og

2) Primærmedisinsk teoriutvikling.

Som overordnet visjon er denne strategien fortsatt gyldig. Det er naturlig nok en del overlapp mellom de teoretiske og praktiske tilnærmingene.

Praksisnær empirisk forskning: Denne omfatter mange slags prosjekter, datakilder og metoder. Disse spenner fra store registerstudier (basert på sentrale nasjonale registre og bl.a. Helseundersøkelsen i Trøndelag, HUNT) via surveyundersøkelser blant fastleger til kvalitative studier av pasienters og fagfolks erfaringer. Tema i 2020 har inkludert svangerskapsomsorg i allmennpraksis, fastlegens rolle overfor ungdom inkludert unge asylsøkere, årsaksfaktorer bak overvekt, diagnostikk av medisinsk uforklarte symptomer og plager, palliative forløp, dren i ørene hos barn og kognitive terapiteknikker ved utmattelse. Dertil kommer flere tilknyttede prosjekt relatert til aldring.

Primærmedisinsk teoriutvikling: Ved å framheve begrepet teori, retter vi oppmerksomheten mot den vitenskapsteoretiske tenkningen og de forståelsesmodeller som ligger til grunn for klinisk arbeid i primærhelsetjenesten. Kort oppsummert undersøker vi premissene for «den biopsykososiale modellen» som generelt anbefales som utgangspunkt for god allmennmedisin. Hva innebærer biopsykososial tenkning for en fastlege? Og, i den sammenheng, i hvilken grad er dagens praksis og retningslinjer i samsvar med et oppdatert og valid biopsykososialt kunnskapsgrunnlag?

AFE Trondheims strategi 2006 -	
Praksisrelevant empiri	Utvikle teorigrunnlaget
▪ Modelleringsstudier (HUNT) ▪ Kliniske retningslinjers anvendbarhet ▪ Kvalitative studier ▪ Surveys om aktuelle tema ▪ Registerstudier PHT ▪ Kliniske studier inkl rehab, PNI ▪ Arv x miljø (!) ▪ Nær framtid - PraksisNett!	▪ Risikobegrepet ▪ Personsentrert medisin ▪ «Bio-psyko-sosial» og biologi/biografi samspill ▪ Komplexitet og kausalitetstenkning i praksis ▪ Utøve verdigrunnlag i praksis («core values») ▪ Sum: BÆREKRAFT

Siden oppstarten i 2006 har AFE Trondheim hatt flere prosjekt der tema er *kliniske retningslinjer for primærhelsetjenesten*. Her har vi kombinert modelleringsstudier av retningslinjenes kliniske bærekraft med analyser av deres teoretiske premisser. For tiden arbeider legene/AFE-stipendiatene Rune Aakvik Pedersen og Anne Fasting med slike prosjekter, med utgangspunkt i hhv. retningslinjer for oppfølging etter hjerneslag og palliasjon i primærhelsetjenesten. Tidligere liknende arbeider inkluderer doktorgradene til Linn Getz (2006) og Halfdan Petursson (2012), senere etterfulgt av Bjarne Austad (2017). Arbeidet har for en stor del foregått i synergi med liknende forskning i de andre nordiske landene, koordinert gjennom *Nordic Risk Group* som Irene Hetlevik etablerte i

2004 og som senere har hatt årlige møter. I sammenheng med risiko – og sykdomsbegrepet har vi også utforsket fenomenet multimorbiditet, eksemplifisert ved doktorgraden til Margret Olafia Tomasdottir (2015). Her utforskes, teoretisk og empirisk, sammenhenger mellom vedvarende stress og overbelastning på den enes siden, og kompleks sykdomsutvikling på den andre. Temaet følges nå opp av AMFF stipendiat Marianne Rønneberg. *Personsentrert medisin* var tema for Bente Prytz Mjølstads avhandling i 2015, og *systemmedisin/persontilpasset medisin for allmennpraksis* var tema for Henrik Vogts avhandling (2017).

I 2020 har vi publisert flere arbeider knyttet til overvekt og fedme som kombinerer empiri og teoriutvikling. Disse spenner fra register-forskning på generelle sammenhenger mellom gener og omgivelser til den spesifikke betydningen av vanskelige livserfaringer for utvikling av sykkelig fedme.

I 2020 har Linn Getz sammen med kolleger fra bl.a. AFE Bergen og AFE København arbeidet med en *kompleksitetsteoretisk tilnærming til klinisk allmennmedisin*.

Ansatte i AFE

I 2020 har 16 personer i forskergruppen mottatt lønnsmidler fra AFEs basismidler, hvorav 11 er seniorer med doktorgrad, tre vanligvis er ekstern-finansierte stipendiater og to gir administrativ støtte i små stillinger. I tillegg kommer våre Ph.d. og AFU-stipendiater som medbringer eksterne midler. En senior med tilknytning til Aldring og helse inngår i AFE forskergruppe uten lønnsmidler fra AFE. Mastergradsstudenter og Hovedoppgavestudenter som har base i AFE nevnes ikke her, men prosjektene omtales senere i denne rapporten.

Ansatte med lønnsmidler fra AFEs basisfinansiering

Linn Okkenhaug Getz, AFE-leder. Lege, seniorforsker, Ph.d.

50% stilling i AFE 1.1. – 31.12.20

50% Professor i medisinske atferdsfag, ISM

10% stilling Nasjonal Forskerskole i Allmennmedisin (NAFALM) i regi av UiO.

Gunnhild Åberge Vie, Lege, seniorforsker, Ph.d.

50% stilling i AFE 1.1-31.12.20

50% stilling som førsteamanuensis i allmennmedisin, ISM

Bente Prytz Mjølstad, seniorforsker, Ph.d., spes. i allmennmedisin, fastlege.
Ansvarlig for AFEs-bloggside

40 % stilling i AFE 1.1. – 31.12.

40% førsteamanuensis i allmennmedisin ved ISM

Fastlegevikar Saksvik Legekontor, Malvik kommune.

Egil Fors, seniorforsker, Dr.med., spesialist i allmennmedisin og psykiatri

20 % stilling i AFE 1.1. – 31.12.

50% Professor i allmennmedisin ved ISM

Overlege, Coperiosenteret (utredning og rehabilitering ved kroniske smerter).

Miriam K. Gustafsson, seniorforsker, Ph.d., spes. i allmennmedisin og i psykiatri

20% i AFE 1.1 – 30.11.20 (tiltrådte ny stilling i Helse Midt).

30% førsteamanuensis ved ISM 1.1-30.11.20

Overlege ved Poliklinikk for spiseforstyrrelser, Tiller DPS, St Olavs hospital

Bjarne Austad, seniorforsker, Ph.d., spes. i allmennmedisin, fastlege

10% stilling i AFE 1.1. - 31.12.20

50% førsteamanuensis ved ISM

Fastlege ved Øya Legesenter

Halfdan Petursson, seniorforsker, Ph.d., spes. i allmennmedisin, fastlege

10% stilling som forsker ved AFE 1.1. - 31.12.20

Fastlege Omtanken vårdcentral, Kållerød, Sverige

Henrik Vogt, seniorforsker, Ph.d., fastlegevikar

5% stilling ved AFE

Postdoc forsker ved Senter for medisinsk etikk, UiO

Fastlegevikar i Oslo.

Ingrid Baasland, seniorforsker, Ph.d., spes. i gynekologi

20% AFE 1.1. - 31.12.20

30% stilling som postdoc ved Kreftregisteret

Gynekolog ved Baasland Klinikken, Trondheim

Marianne Rønneberg, Phd-stipendiat AMFF

Lønn som forsker i AFE (30%) 1.2-31.8.20

Rune Aakvik Pedersen, Phd-stipendiat AMFF

Lønn til ferdigstilling av Phd-grad 1.12-31.12.20

Gjertrud Moe, Phd-stipendiat Universitetskommunen/AFE

Lønn i Phd periode pga covid-19 forsinkelser 1.12-31.12.20

Anna Luise Kirkengen, Dr.med. Prof emerita og spes. i allmennmedisin

20 % pensjonistavtale (timebasert) i AFE 1.1. - 31.12.20

Johann Agust Sigurdsson, Dr.med. Prof. emeritus og spes. i allmennmedisin

10% pensjonistavtale (timebasert) i AFE 1.1. - 31.12.20

Leder, Nordic Federation for General Practice (NFGP)

Vikariater som fastlege i Reykjavik

Eirin Flataas, Administrativ støtte PraksisNett Midt

Timebasert lønn fra AFE sept-des 2020

Student ved NTNU Master i Folkehelse

Imrana Kreso

Førstesekretær 30% 1.12 - 30.12.20

Ph.d. stipendiater med ekstern finansiering, veiledet av AFE ansatte

Rune Aakvik Pedersen. Phd-stipendiat, spes i allmennmed, rådgivende lege

50% Phd-stipendiat, midler fra AMFF 1.1. – 30.11.20

Rådgivende lege for NAV Møre og Romsdal 2d/uke, lege ved Aure rehab. Senter 1d/uke.

Marianne Rønneberg, Phd-stipendiat, spes i allmennmedisin, fastlege.

50% Phd-stipendiat med midler fra AMFF

Fastlege Tingvoll og praksislærer NTNU

Permisjon fra stipendiatstilling pga covid-19 pandemien 1.2-31.8.20

Anne Fasting, Phd-stipendiat, spes i allmennmedisin, overlege

50% stipendiat med midler fra AMFF og AFE

70% overlege, palliativt team for primærhelsetjenesten, Helse Møre og Romsdal HF

Cheneso Moumakwa, Phd-stipendiat, spes i allmennmedisin, fastlege

50% Phd-stipendiat med midler fra AMFF

Fastlege og smittevernansvarlig lege i Indre Fosen kommune til 30.10.20. Fastlege og kommuneoverlege Røyrvik-Lierne fra 1.11.20

Gjertrud Moe, Phd-stipendiat, psykolog

100% Phd-stipendiat med midler fra NTNU-Trondheim Universitetskommune.

Seniorforskere uten lønnsmidler fra AFE

Anne-Sofie Helvik

100% Professor i aldring og helse, ISM

Irene Hetlevik, Dr.med. Prof emerita i allmennmedisin, spes. i allmennmedisin

Veileder for AMFF stipendiatene Rune Aakvik Pedersen og Anne Fasting.

Nye stipendiater med Allmennpraktikerstipend fra Den norske legeforening

AFU-tildeling 2020: Kari Thori Kogstad, spes. i allmennmedisin og fastlege ved

Gjerdrum legesenter, 4 mndr AFU stipend.

AFU-tildeling 2020: Muhunthan Navaratnam, spes. i allmennmedisin og fastlege i Molde, 4 mndr AFU stipend.

AFU-tildeling 2020: Christine Agdestein, spes. i allmennmedisin og fastlege, 4 mndr AFU stipend.

AFU-tildeling 2020: Anne Jølle, spes. i allmennmedisin og fastlege, 6 mndr AFU stipend.

Økonomi - AFEs basismidler 2020

Oppsummert regnskap for AFEs basistilskudd for 2020.

Utarbeidet av prosjektøkonom og controller Greta Refsdal, ISM.

Regnskap AFE 2020	NOK
Inntekter	- 4 050 000
Kostnader	4 050 000
Lønn	3 832 510
1 mnd forlengelse AMFF 50% PhD Rune Aakvik Pedersen	
1 mnd forlengelse 100% Gjertrud Moe	
AUSTAD,BJARNE	
BAASLAND,INGRID	
FLATAAS,EIRIN	
FORS,EGIL ANDREAS	
GETZ,LINN OKKENHAUG	
GUSTAFSSON,MIRIAM KATARINA	
KIRKENGEM,ANNA LUISE	
KRESO,IMRANA	
MJØLSTAD,BENTE PRYTZ	
PETURSSON,HALFDAN	
RØNNEBERG,MARIANNE	
SIGURDSSON,JOHANN AGUST	
VIE,GUNNHILD ÅBERGE	
VOGT,HENRIK	
Lønnsrefusjoner	
Drift	217 490
Publisering av artikkel, Tidsskrift for Den norske legeforening	10 750
Lisens Surveyprogram NETIGATE	12 500
BE4378 12.05.20 Linn Getz	12 836
BE4507 26.05.20 Johann Sigurdsson	1 750
BE6046 22.09.20 Linn Getz	590
BE6601 27.10.20 Egil Fors	10 700
datakjøp fra praksisnett	164 864
Grafisk utforming og produksjon 109893 Grafisk utforming/spørre	3 500
Totalsum	0

Ekstern finansiering – nye tildelinger 2020

Phd: The large-scale implementation of e-consultations with the GP: a mixed-methods evaluation of the impact on health system, GPs, and patients

AFE Trondheim var i 2020 partner på en NFR-søknad om bruken av e-helse-konsultasjoner i allmennpraksis, ledet av Nasjonalt senter for e-helse i Tromsø. Bevilgningen var NOK 11 845 000 totalt, herav **ett Phd-stipend til AFE/NTNU** (Børge Norberg). Prosjektet har medarbeidere fra to britiske universitet.

Prosjektnummer: 315404, Prosjektperiode 2021 - 26

Prosjektansvarlig: UNIVERSITETSSYKEHUSET NORD-NORGE HF

Prosjektgruppe: PI: Paolo Zanaboni^{1,2}, Eli Kristiansen¹, Monika Alise Johansen^{1,2}, Trine Bergmo¹, Maryam Tayefi Nasrabadi¹, **Linn Getz³**, **Børge Lønnebakke Norberg³**, **Bjarne Austad³**, Nicolas Øyane⁴, Chris Salisbury⁵, Helen Atherton⁶

¹ Norwegian Centre for E-health Research, University hospital of North Norway, Tromsø, Norway

² Department of Clinical Medicine, Faculty of Health Sciences, UiT The Arctic University of Norway

³ Department of Public Health and Nursing, Faculty of Medicine and Health Sciences, NTNU, Trondheim, Norway

⁴ Department of Global Public Health and Primary Care, University of Bergen, Bergen, Norway

⁵ Centre for Academic Primary Care, School of Social and Community Medicine, University of Bristol, United Kingdom

⁶ Unit of Academic Primary Care, Warwick Medical School, University of Warwick, United Kingdom

Phd: Substance use disorders – adapting in order to survive?

Helse Midt-Norge RHF (HMN) har i vedtak av 10.9.2019 (ref 2019/59-9474/2019) bevilget 8 x 50% forskerrekruertstillinger (stipendiatstillinger) for gjennomføring av Phd-prosjekter omhandlende klinisk forskning innen rus- og avhengighetsmedisin i kliniske avdelinger innen psykisk helse og rus for barn, unge og voksne i Helse Midt-Norge. AFE Trondheim ved Linn Getz er samarbeidspartner på ett av disse **Phd-prosjektene**.

“The project aim is to examine how insecure attachment is related to allostatic overload (morbidity), and interoceptive- and self-regulative deficits in the population of young adults with substance use disorders. In this Phd project, we will use cross-sectional baseline data from the long-term cohort study conducted in the Psychiatric youth team (Psykiatrisk Ungdomsteam (PUT)) at Nidaros District Psychiatric Center (DPS) at St. Olavs hospital, Trondheim Norway.”

Prosjektgruppe: Phd-kandidat Sunniva Elisabeth Christiansen, LIS-lege. Hovedveileder postdoc, psykologspesialist Charlotte Fiskum, NTNU. PI og biveileder: Sverre Georg Sæther. Samarbeidspartner: Linn Getz, AFE/ ISM.

Phd: Hva veier tyngst? En studie av belastende oppveksterfaringer blant gravide kvinner med fedme og deres møte med helsetjenesten

Økonomi: Samarbeidsorganet, Phd-**stipend** fra 2020.

Prosjektdeltakere: Phd-kandidat og jordmor Heidi Linn Sandsæter

Veiledere og samarbeidspartnere: Hege Selnes Haugdal, HNT, Julie Horn, spes i gynekologi og obstetikk, førsteamanuensis, ISM, NTNU. **Linn Getz**, AFE/ISM. Trine Tetlie Eik-Nes, Elisabeth B. Magnussen, gynekolog St Olav; Ottar Bjerkeset, spes. i psykiatri og professor ved Nord Universitet.

Postdoc: Bedre sykefraværsoppfølging: Effekt av motiverende intervju på sykefravær hos langtidssykmeldte - en RCT med kombinerte metoder

Postdoc-stilling (prosjektnr 256633) for Lene Aasdahl, ISM/NTNU. **Prof Egil Fors** (AFE) er Prosjektleder. Finansiering: Norges Forskningsråd.

ConVenTu studien (Control of ventilation tubes)

Prosjektperiode: 15.08.2017-14.08.2024

Økonomi: Felles Forskningsutvalg tildelte 1.7mill

Studien er en multisenter, randomisert, non-inferiority studie av barn i alderen 3-10 år som har fått satt inn dren i trommehinnen. Det primære utfallsmålet er barnets endring i hørsel etter to år, men vi vil også undersøke andre audiologiske data, antall re-operasjoner, subjektive plager, komplikasjonsrate, livskvalitet mm. Det vil også gjøres en kvalitative studier av foresatte og det planlegges en helseøkonomisk studie.

Status: Datainnsamling begynte høsten 2017. Prosjektet utgår fra Institutt for Nevromedisin og Bevegelsesvitenskap (INB), NTNU. En postdoc (Ann-Helen Nilsen) er i gang med hovedfokus på de kvalitative delene.

Prosjektledergruppe: Ann-Helen Nilsen, postdoc, **Bjarne Austad**, Wenche Moe Thorsteinsen, **Anne-Sofie Helvik**. I tillegg deltar en ØNH lege og en prosjektkoordinator på hvert av de deltagende sykehusene. Studiepublisert protokoll i Trials i 2020.

Disputaser i 2020 veiledet av AFE ansatte

Maria Brandkvist: Fedme – samspill mellom arv og miljø

Lege Maria Brandkvist disputerte 23.11.20 med avhandlingen «***The impact of nurture on nature - Genetic propensity for obesity in adolescents and adults and the interplay between genes and the environment during the obesity epidemic: longitudinal findings from the Trøndelag Health Study (HUNT)***».

Tittel på prøveforelesningen: "Do currently available molecular genetic tools to map the genetic predisposition to obesity provide advantages compared to simply mapping the familial occurrence?"

Komité: Professor Thorkild I. A. Sørensen, University of Copenhagen, professor MD Serena Tonstad, Loma Linda University, California/ Oslo Universitetssykehus og førsteamanuensis Eivind Ness-Jensen, NTNU. Veiledere: Førsteamanuensis **Gunnhild Åberge Vie (AFE/NTNU)**, professor Johan Håkon Bjørngaard (NTNU) og Rønnaug Astri Ødegaard (St. Olavs Hospital). Prosjektet var finansiert av Samarbeidsorganet. Kandidaten har vært tilknyttet enhet for epidemiologi og medisinsk statistikk og har samarbeidet tett med K.G. Jebsen senter for genetisk epidemiologi. Kandidaten har videre samarbeidet internasjonalt med Tom G Richardson og George Davey Smith, University of Bristol, UK.

Sigmund Ø. Gismervik: Yrkesrettet rehabilitering ved muskelskjelett- og psykiske lidelser

Lege Sigmund Østgård Gismervik disputerte 4.11.2020 med avhandlingen "***Effects and experiences of inpatient multimodal occupational rehabilitation among individuals with musculoskeletal- and common mental health disorders***".

Tittel på prøveforelesningen: "Involving stakeholders, the workplace and the worker for timely rehabilitation: What is the way forward?"

Komité: Professor Steven J. Linton, Örebro University, Sverige (første opponent). Førsteamanuensis Silje Mæland, Universitetet i Bergen (andre opponent). Forsker Ellen Marie Bardal, NTNU (tredje opponent/administrator). Kandidatens veiledere har vært professor Marius Steiro Fimland, professor **Egil Andreas Fors (AFE)**, professor Marit By Rise og professor Ottar Vasseljen, alle NTNU.

CRISTIN 2020: publisering og formidling

AFE Trondheims registreringer - nøkkeltall

22 vitenskapelige originalartikler
3 lederartikler/kronikker i vitenskapelig tidsskrift
5 publiserte protokoller, proceedings, postere, abstracts
1 fagbok (norsk)
7 vitenskapelige bokkapitler (1 norsk, 6 engelsk)
2 rapporter
28 faglige foredrag / konferansebidrag
34 Kronikker i media, forskerportretter, andre mediebidrag
Facebookside – evidens og kritisk tenkning om pandemien
AFEs bloggside

Vitenskapelige originalartikler, tematisk (CRISTIN)

KLINISK ALLMENNMEDISIN - ATFERDSFAG, VITENSKAPSTEORI

Johnsen, Tor Magne; Norberg, Børge Lønnebakke; Helgetun Krogh, Frode;
Sigurdsson, Johann Agust; Getz, Linn Okkenhaug.

Komplekse problemstillinger i allmennpraksis-en prevalensstudie.

Tidsskrift for Den norske legeforening 2020; Volum 140(10).

NTNU

Nordic Federation of, General Practice; **Sigurdsson, Johann Agust;** Beich, Anders;
Auvinen, Juha; Isacson, Magnus; Kvittum Tangen, Marte; Arnardottir, Salóme Ásta;
Hørslev, Louise; Bernad, Sanne.

Core Values and Principles of Nordic General Practice/Family Medicine.

Scandinavian Journal of Primary Health Care 2020; Volum 38(4) s.367- 368

NTNU

Sigurdsson, Emil Larus; Blondal, Anna Bryndis; Jonsson, Jon Steinar; Tomasdottir,
Margret Olafia; Hrafnkelsson, Hannes; Linnet, Kristjan; **Sigurdsson, Johann Agust.**

How primary healthcare in Iceland swiftly changed its strategy in response to the COVID-19 pandemic. BMJ Open 2020; Volum 10.

NTNU

Kirkengen, Anna Luise; Thornquist, Eline.

The lived body - a historical phenomenon.

European Journal for Person Centered Healthcare 2020; Volum 8 (2) s.173-182

HVL NTNU

Dekker, Joost; Amitami, Marie; Berman, Anne H.; Brown, Helen; Cleal, Bryan; Figueiras, Maria João; Finney Rutten, Lila J.; **Fors, Egil Andreas**; Griva, Konstadina; Gu, Jing; Keyworth, Chris; Kleinstäuber, Maria; Lahmann, Claas; Lau, Joseph T. F.; Leplow, Bernd; Li, Li; Malmberg Gavelin, Hanna; Mewes, Ricarda; Mo, Phoenix K. H.; Mullan, Barbara; Penedo, Frank J.; Prins, Judith; Rodríguez Rodríguez, Teresa; Simpson, Sharon A.; Stauder, Adrienne; Tuomisto, Martti T.; Weiss, Deborah Jones; Nater, Urs M.

Definition and Characteristics of Behavioral Medicine, and Main Tasks and Goals of the International Society of Behavioral Medicine—an International Delphi Study.

International Journal of Behavioral Medicine 2020.

NTNU

Fors, Egil Andreas; Wensaas, Knut-Arne; Eide, Hilde; Jaatun, Ellen A. Andreassen; Clauw, Daniel; Wolfe, Frederick; Helvik, Anne-Sofie.

Fibromyalgia 2016 criteria and assessments: comprehensive validation in a Norwegian population.

Scandinavian Journal of Pain 2020; Volum 20(4) s.663-672

USN NORCE NTNU STO

OVERVEKT OG FEDME – ÅRSAKER

Brandkvist, Maria Charlotta; Bjørngaard, Johan Håkon; Ødegård, Rønnaug; Åsvold, Bjørn Olav; Smith, George Davey; Brumpton, Ben Michael; Hveem, Kristian; Richardson, Tom G.; Vie, Gunnhild Åberge.

Separating the genetics of childhood and adult obesity: a validation study of genetic scores for body mass index in adolescence and adulthood in the HUNT Study.

Human Molecular Genetics 2020

NORD NTNU STO

Brandkvist, Maria Charlotta; Bjørngaard, Johan Håkon; Ødegård, Rønnaug; Brumpton, Ben Michael; Smith, George Davey; Åsvold, Bjørn Olav; Sund, Erik; Kvaløy, Kirsti; Willer, Cristen J.; Vie, Gunnhild Åberge.

Genetic associations with temporal shifts in obesity and severe obesity during the obesity epidemic in Norway: A longitudinal population-based cohort (the HUNT Study).

PLoS Medicine 2020

NORD HNT NTNU STO

Stranden, Elin; Gundersen, Ida Foyen; **Getz, Linn Okkenhaug**; Kirkengen, Anna Luise; **Hagen, Kai Brynjar**; **Mjølstad, Bente Prytz**.

Belastende livserfaringer blant pasienter med sykelig overvekt.

Tidsskrift for Den norske legeforening 2020; Volum 140(16).

NLSH NTNU

SYKMELDINGER OG REHABILITERING

Foldal, Vegard; Standal, Martin Inge; Aasdahl, Lene; Hagen, Roger; Bagøien, Gunnhild; **Fors, Egil Andreas**; Johnsen, Roar; Solbjør, Marit.

Sick-listed workers' experiences with motivational interviewing in the return to work process: a qualitative interview study.

BMC Public Health

2020; Volum 20 (276)

NTNU STO

Gismervik, Sigmund Østgård; Aasdahl, Lene; Vasseljen, Ottar; **Fors, Egil Andreas**; Rise, Marit By; Johnsen, Roar; Hara, Karen Walseth; Jacobsen, Henrik Børsting; Pape, Kristine; Fleten, Nils; Jensen, Chris; Fimland, Marius Steiro.

Inpatient multimodal occupational rehabilitation reduces sickness absence among individuals with musculoskeletal and common mental health disorders: a randomized clinical trial.

Scandinavian Journal of Work, Environment and Health 2020; Volum 46 (4) s.364-372

NTNU OUS PIHSØ STO

METODEUTVIKLING REGISTERSTUDIER ARV/MILJØ

Brumpton, Ben Michael; Sanderson, Eleanor; Heilbron, Karl; Hartwig, FP; Harrison, S; **Vie, Gunnhild Åberge**; Cho, Y; Howe, LD; Hughes, A; Boomsma, D; Havdahl, Alexandra; Hopper, J; Neale, M; Nivard, Michel G.; Pedersen, N; Reynolds, CA; Tucker-D, EM; Grotzinger, A; Howe, Laurence; Morris, Tim; Li, Shuai; Within-Family Consortium, The; 23andMe Research Team, The; Auton, A; Windmeijer, F; Chen, W-M; Bjørngaard, Johan Håkon; Hveem, Kristian; Willer, C; Evans, DM; Kaprio, J; Davey Smith, G; Åsvold, Bjørn Olav; Hemani, G; Davies, Neil Martin.

Avoiding dynastic, assortative mating, and population stratification biases in Mendelian randomization through within-family analyses.

Nature Communications 2020; Volum 11.

FHI NORD LDS NTNU STO

DIVERSE KLINISKE TEMA

Tangen, Synne Flatlandsmo; Helvik, Anne-Sofie; Eide, Hilde; **Fors, Egil Andreas**. **Pain acceptance and its impact on function and symptoms in fibromyalgia.**

Scandinavian Journal of Pain 2020; Volum 20 (4) s.727-736

USN NTNU

Groven, Nina; **Fors, Egil Andreas**; Stunes, Astrid Kamilla; Reitan, Solveig Merete Klæbo.

MCP-1 is increased in patients with CFS and FM, whilst several other immune markers are significantly lower than healthy controls.

Brain, Behavior, & Immunity - Health 2020; Volum 4.
NTNU

Stafne, Signe Nilssen; Mørkved, Siv; **Gustafsson, Miriam Katarina**; Syversen, Unni; Stunes, Astrid Kamilla; Salvesen, Kjell Å; Johannessen, Hege Hølmo.

Vitamin D and stress urinary incontinence in pregnancy: a cross-sectional study.

BJOG: An International Journal of Obstetrics and Gynaecology 2020 s.1704-1711
HIOF NTNU OSTFSYK STO

Øie, Marte Rystad; Dahlslett, Sarah Bettina; Sue-Chu, Malcolm; **Helvik, Anne-Sofie**; Steinsvåg, Sverre Karmhus; Thorstensen, Wenche Moe.

Rhinosinusitis without Nasal Polyps in COPD.

European Respiratory Journal Open Research (ERJ Open Research) 2020; Volum 6.
s.1-9

HAUKELAND NTNU SSHF STO

Bratt, Mette; Moen, Kent Gøran; Nordgård, Ståle; **Helvik, Anne-Sofie**; Skandsen, Toril.
Treatment of posttraumatic olfactory dysfunction with corticosteroids and olfactory training.

Acta Oto-Laryngologica 2020; Volum 140.(9) s.761- 767
HNT NTNU STO

ALDRING OG HELSE

Stensvik, Geir-Tore; Helvik, Anne-Sofie; Nakrem, Sigrid; Haugan, Gørill.

Cornell's Depression for Dementia Scale: A psychometric study among Norwegian nursing home residents.

Archives of gerontology and geriatrics 2020
NORD NTNU SIV

Helvik, Anne-Sofie; Engedal, Knut; Johannessen, Aud.

Elevated alcohol consumption among geriatric psychiatric in-patients.

Nordic Studies on Alcohol and Drugs 2020; Volum 37 (4) s.400-410
USN NTNU SIV

Johannessen, Aud; Tevik, Kjerstin Elisabeth; Engedal, Knut; **Helvik, Anne-Sofie**.

Health professionals' experience of nursing home residents' consumption of alcohol and use of psychotropic drugs.

Nordic Studies on Alcohol and Drugs 2020 s.1-14
USN NTNU SIV STO

Johansen, Reidun Harr; Olsen, Karoline; Bergh, Sverre; Saltyte Benth, Jurate; Selbæk, Geir; **Helvik, Anne-Sofie**.

Course of activities of daily living in nursing home residents with dementia from admission to 36-month follow-up.

BMC Geriatrics 2020; Volum 20 (1).
AHUS NTNU OUS SI SIV UiO

Andre publikasjoner i vitenskapelige tidsskrift (CRISTIN)

LEDERARTIKKEL

Sigurdsson, Johann Agust; Beich, Anders; Stavdal, Anna.

Our core values will endure.

Scandinavian Journal of Primary Health Care 2020; Volum 38 (4) s.363-366

NTNU UiO

KRONIKKER OG DEBATT I MEDISINSKE TIDSSKRIFTER

Getz, Linn Okkenhaug.

Dannelse i koronaens tid.

Tidsskrift for Den norske legeforening 2020

NTNU

Brenne, Anne-Tove; Nordbø, Arve; Steine, Siri; **Fasting, Anne**; Berglund, Maren Anne; Røystrand, Endre; Hjorth, Nina Elisabeth.

Palliativ behandling av pasienter med covid-19.

Tidsskrift for Den norske legeforening 2020

NTNU UiB

PUBLISERTE FORSKNINGSPROTOKOLLER

Øiestad, Britt Elin; Aanesen, Fiona; Løchting, Ida; Storheim, Kjersti; Tingulstad, Alexander; Rysstad, Tarjei Langseth; Småstuen, Milada Cvancarova; Tvetter, Anne Therese; Sowden, Gail; Wynne-Jones, Gwenllian; **Fors, Egil Andreas**; Van Tulder, Maurits; Berg, Rigmor; Foster, Nadine E.; Grotle, Margreth.

Study protocol for a randomized controlled trial of the effectiveness of adding motivational interviewing or stratified vocational advice intervention to usual case management on return to work for people with musculoskeletal disorders. The MI-NAV study.

BMC Musculoskeletal Disorders 2020; Volum 21 s.1-10

DIAKON FHI OSLOMET NTNU

Austad, Bjarne; Nilsen, Ann Helen; Helvik, Anne-Sofie; Albrektsen, Grethe; Nordgård, Ståle; Thorstensen, Wenche Moe.

Postoperative controls of ventilation tubes in children by general practitioner or otolaryngologist? Study protocol for a multicenter randomized non-inferiority study (The ConVenTu study).

Trials 2020; Volum 21.

NTNU STO

ABSTRACTS, PROCEEDINGS OG POSTERE

Stavdal, Anna; **Sigurdsson, Johann Agust**; Maagaard, Roar; Klemenc-Ketiš, Zalika.
Core values in family medicine. Fragmentation of care and market mechanisms: threats or opportunities?

European Conference of Family Doctors- DEGAM Annual Meeting. Berlin, Germany 16-19 December 2020

NTNU UiO

Fors, Egil Andreas; Wensaas, Knut-Arne; Eide, Hilde; Jaatun, Ellen A. Andreassen; Clauw, Daniel; Wolfe, Frederick; Helvik, Anne-Sofie. **Fibromyalgia 2016 criteria and assessments: comprehensive validation in a Norwegian population.**

Clinical and Experimental Rheumatology 2020; Volum 38, Suppl. 123.

USN NORCE NTNU STO

Fors, Egil Andreas; Wensaas, Knut-Arne; Eide, Hilde; Jaatun, Ellen A. Andreassen; Clauw, Daniel; Wolfe, Frederick; Helvik, Anne-Sofie.

Poster: Fibromyalgia 2016 criteria and assessments: comprehensive validation in a Norwegian population.

The 2nd International Virtual Congress on Controversies in Fibromyalgia

(Fibromyalgia2020); 2020-11-19 - 2020-11-20

USN NORCE NTNU

Formidling (CRISTIN)

Bøker, bokkapitler, rapporter

Thornquist, Eline; **Kirkengen, Anna Luise.**

Sammensatte lidelser – et samfunnsspeil.

Fagbokforlaget 2020 (ISBN 978-82-450-3406-6). 166 s.

HVL NTNU

Kirkengen, Anna Luise; Getz, Linn Okkenhaug; Ulvestad, Elling; Mæland, John Gunnar.

Kroppsliggjøring av erfaring og mening - belastende erfaringers innvirkning på menneskets biologi. I: Mæland JG (red). **Sykdommers sosiale røtter.** Gyldendal

Norsk Forlag A/S 2020 (ISBN 978- 82-05-52394-4) 30 s.

NTNU UiB

Kirkengen, Anna Luise.

A Broken Child -- A Diseased Woman. I: Rethinking Causality, Complexity and Evidence for the Unique Patient. A CauseHealth Resource for Healthcare Professionals and the Clinical Encounter. Springer Nature 2020, s. 227-236.

ISBN 978-3-030-41238-8.

NTNU

Hagen, Kai Brynjar.

Lessons on Causality from Clinical Encounters with Severely Obese Patients. I: Rethinking Causality, Complexity and Evidence for the Unique Patient. A CauseHealth Resource for Healthcare Professionals and the Clinical Encounter. Springer Nature 2020 s.149-165. ISBN 978-3-030-41239-5.
NTNU NLSH

Kirkengen, Anna Luise; Lysaker, Odin.

Arne Johan Vetlesen's Contribution to a Think Tank Inquiry into the Premises of Post-dualist Humane Medicine.

Oslo: Spartacus Forlag AS/ Scandinavian Academic Press 2020 (ISBN 978-82-304-0268-9) 10 s.

NTNU UIA

Green, Sara; **Vogt, Henrik;** Brodersen, John.

De raske pasienter i personlig medicin: Sygdomsforebyggelse og overdiagnostisering. I: Personlig medicin.

Munksgaard Forlag 2020 s.181-212. ISBN 9788762819566.

NTNU UiO

Vogt, Henrik; Green, Sara.

Personalised Medicine: Problems of Translation into the Human Domain. I: De-Sequencing: Identity Work with Genes.

Palgrave Macmillan 2020 s.19-48. ISBN 978-981-15-7727-7.

NTNU UiO

Sigurdsson, Johann Agust; Bulc, Mateja; Vinker, Shlomo; Rochfort, Andrée; Stavdal, Anna.

Quaternary Prevention - Policy and Practice in European Countries. I: The World Book of Family Medicine - WONCA Europe Edition 2020.

Ljubljana, Slovenia: Wonca Europe 2020 ISBN 978-961-07-0307-5.

NTNU UiO

Baasland, Ingrid.

Rapport: Cervixdysplasi i svangerskap i veileder i fødselshjelp: Web:

<https://www.legeforeningen.no/contentassets/871604e1e76649c3a6436de647fb3712/cervixdysplasi-i-svangerskap.pdf>:

Norsk gynekologisk forening 2020 (9 s).

NTNU

Baasland, Ingrid.

Rapport: Premaligne lidelser i cervix uteri, Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for gynekologisk kreft.

Oslo: Helsedirektoratet 2020 (13 s).

NTNU

Vitenskapelige og faglige foredrag

Austad, Bjarne.

Utfordringer ved bruk av retningslinjer i allmennpraksis.

Internundervisning Farmakologen St.Olavs Hospital; 2020-11-26 - 2020-11-26

Austad, Bjarne.

Grunnkurs om forskning i Allmennmedisin: Presentasjon Phd om retningslinjer Hvor søker jeg midler til forskning i allmennmedisin?

Oppdalsuka; 2020-03-02 - 2020-03-02

Fors, Egil Andreas.

Bruk av psykofarmaka ved vulvodynier.

Kurs Vulvasykdommer; 2020-11-12 - 2020-11-12

Fors, Egil Andreas.

Kunnskapsgrunnlaget for rehabilitering og rehabiliteringsintervensjoner ved muskelbløtdelssmerte. Hva vet vi fra forskningen?

Digital tankesmie om rehabiliteringsforløp ved muskelbløtdelssmerte, Sunnaas sykehus; 2020-11-26 - 2020-11-26

Haugen, Randi Wenche; **Fors, Egil Andreas**; Krokstad, Steinar.

Økt velstand - verre helse for mange?

NTNU Kveld; 2020-10-20

Fors, Egil Andreas.

Mentale helseplager og COVID-19.

Helsedirektoratet; 2020-11-09 - 2020-11-09

Teigen, Per Kristen; Stauri, Elisabeth; Lonnee-Hoffmann, Risa; **Fors, Egil Andreas**; Hagemann, Cecilie Therese.

Chronic vulvar pain among gynecological outpatients. European Congress of Obstetrics and Gynaecology

EBCOG 2020; 2020-05-14 - 2020-05- 16

NTNU STO

Vogt, Henrik.

Et paradigmeskifte - Persontilpasset medisin og overdiagnostikk.

Medisinsk overaktivitet - kunnskap, dilemmaer, strategier; 2020-02-04 - 2020- 02-05
UiO NTNU

Getz, Linn Okkenhaug.

Livserfaringer og biologi – et akademisk puslespill med stadig flere brikker.

Årsmøte, faggruppe for psykomotoriske fysioterapeuter; Trondheim 2020-03-06

Westin, Steinar; Getz, **Linn Okkenhaug**.

Hva med journalnotatene? - bør pasienter ha tilgang til allmennlegejournalen sin på nett?

Grunnkurs A for allmennleger; 2020-03-04 - 2020-03- 04

Getz, Linn Okkenhaug; Mjølstad, Bente Prytz.
Kommunikasjon og konsultasjon i allmennpraksis, hel kursdag.
Grunnkurs A; 2020-03-04

Kirkengen, Anna Luise.
Analytic omission and structural violence.
Kurs HEL-0311; 2020-10-21

Kirkengen, Anna Luise.
Forebyggende tiltak i barneårene betyr mye. Grunnkurs i allmennmedisin
Webinar; 2020-09-21

Kirkengen, Anna Luise.
Forebygging av sykdom.
Grunnkurs C; 2020-01-14

Kirkengen, Anna Luise.
Livet i kroppen.
Bachelorutdanning; 2020-01-07

Kirkengen, Anna Luise.
Livshistorier og sykdomshistorier.
Tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid; 2020-11-25

Kirkengen, Anna Luise.
On multisystem physiological dysregulation - a Zoom lecture.
Seminar; 2020-07-29

Kirkengen, Anna Luise.
Sammenhengen mellom belastende erfaring og sykkelighet.
Masterkurs; 2020-08-21

Kirkengen, Anna Luise.
Sammenhengen mellom en belastende barndom og senere sykdom.
Masterkurs; 2020-10-06 NTNU

Kirkengen, Anna Luise.
Våre erfaringer endrer kroppen.
Seminar; 2020-02-14

Kirkengen, Anna Luise.
La oss snakke om voldtekt.
Konferanse; 2020-02-27

Kirkengen, Anna Luise.
Følgene av tilpasning til tidlig belastning.
Streamet foredrag; 2020-11-12

Kirkengen, Anna Luise.
Tidlig tilpasning til vanskelige forhold har omkostninger.
Konferanse; 2020-10-23

Petursson, Halfdan.

Risk med att behandla nästan frisk – eller är vi alla patienter?

Kardiovaskulär sjukdom i ett brett perspektiv; 2020-01-17 - 2020-01-18 NTNU

Sigurdsson, Johann Agust.

Our Core Values in the light of the COVID-19 pandemic.

European Conference of Family Doctors- DEGAM Annual Meeting. Berlin, Germany 16-19 December 2020; 2020-12-16 - 2020-12-19

Tevik, Kjerstin Elisabeth; Selbæk, Geir; Engedal, Knut; Seim, Arnfinn; Krokstad, Steinar;

Helvik, Anne-Sofie.

Bruk av alkohol og vanedannende legemidler blant eldre.

Kongress: Rus og psykisk helse - 2020; 2020-02-12 - 2020-02-12

NTNU SIV

Øie, Marte Rystad; Dahlslett, Sarah Bettina; Sue-Chu, Malcolm; **Helvik, Anne-Sofie;**

Steinsvåg, Sverre Karmhus; Thorstensen, Wenche Moe.

Rhinosinuitis without nasal polyps in COPD.

ØNH høstmøte 2020; 2020-10-22 - 2020-10-23

NTNU UiB

Baasland, Ingrid.

Kolposkopikurs:

3 dagers kurs i Livmorhalsprogrammet, utredning og behandling av celleforandringer på livmorhalsen. Kolposkopikurs; 2020-11- 09 - 2020-11-11

Baasland, Ingrid.

Screening for livmorhalskreft i de nordiske landene- hva har man lært, og hvilke utfordringer står programmene overfor?

Regionalt møte for gynekologer i Trøndelag; 2020-06-10 - 2020-06-10

Annen formidling: aviskronikker, m.m.

Nilsen, Lisbeth; **Fasting, Anne.**

Antall hjemmebesøk ikke avgjørende.

Utposten 2020 ;Volum 49.(7) s.20-21

Nilsen, Lisbeth; **Rønneberg Marianne.**

I pasientenes historier ligger et potensiell til helbredelse.

Utposten [Internett] 3/2020

Nilsen, Lisbeth; **Pedersen, Rune Aakvik.**

Retningslinjene for multisyrke slagpasienter - Umulig å etterleve.

Utposten [Internett] 2020-08-10

Vogt, Henrik.

Koronaviruset har ikke én dødelighet.

Aftenposten (morgenutg.) 2020

UiO NTNU

Mjølstad, Bente Prytz.

Bruk av refleksjon i praksisnær undervisning på medisinstudiet ved NTNU. En metode for å fremme læring innen profesjonalitet.

Læring om læring 2020; Volum 5.(1)

Fors, Egil Andreas.

Nye fibromyalgi-kriterier endrer hvordan fibromyalgi forstås, diagnostiseres og behandles.

Norges fibromyalgi forbund medlemsblad 2020; Volum 34.(3) s.12-15

Fors, Egil Andreas.

Nye fibromyalgi-kriterier kan gi bedre smertebehandling.

Dagbladet [Avis] 2020-07-15

Fasting, Anne; Brenne, Anne-Tove; Hjorth, Nina Elisabeth; Berglund, Maren Anne; Sjøblom, Bjørg; Bjørgaas, Målfrid Holmaas.

Tiden er moden for en egen spesialitet i palliativ medisin.

Dagens medisin 2020

NTNU SUS UiB

Fasting, Anne; Staats, Katrine; Fosse, Anette; Ervik, Bente; Sørstrøm, Anne Kristine.

Palliasjon: Forskning i primærhelsetjenesten må til.

Dagens medisin 2020

NORD NTNU UiB UiT

Helvik, Anne-Sofie

Eldre og deres alkoholinntak – et norsk perspektiv.

Forebygging.no 2020

Mjølstad, Bente Prytz.

Elefanten i rommet.

Adresseavisen 2020

Mjølstad, Bente Prytz; Getz, Linn Okkenhaug.

Om kostholdsdebatt, vikarierende motiv og (u)kritisk journalistikk.

Adresseavisen 2020

Mjølstad, Bente Prytz; Rønneberg, Marianne; Myklestul, Hans-Christian; Getz, Linn Okkenhaug.

Aftenpostens legeroman.

Aftenposten.no 2020

NTNU UiO

Aarvåg, Kari-Anne; Aarvåg, Kari-Anne; **Baasland, Ingrid.**

Trønderske kvinner prøvde ut hjemmetest av livmorhalsen - resultatet var uventet.

Adresseavisa [Avis] 2020-09-04

Baksaas, Jenny Marie; **Pedersen, Rune Aakvik.**
Umulig å følge anbefalinger for slagpasienter.
Dagens Medisin [Internett] 2020-07-21

Mjølstad, Bente Prytz.
Flott å være spesialist på det vanlige.
Dagens medisin 2020

Mjølstad, Bente Prytz.
Når legehjertet synker.
Dagens medisin 2020

Mjølstad, Bente Prytz.
«Psykologitjeneste light» - hos fastlegen?
Dagens medisin 2020

Byklum, Kari; **Mjølstad, Bente Prytz.**
Kroppstemperaturen hos mennesker synker.
Hjemmet [Internett] 2020-06-11

Byklum, Kari; Valeur, Jørgen; **Mjølstad, Bente Prytz;** Sundtoft, Tine.
Kvitt deg med luften i magen.
Norsk ukeblad [Tidsskrift] 2020-11-27
LDS NTNU

Fors, Egil Andreas.
Fibromyalgi: Nye kriterier gjør at mange flere menn får diagnosen.
Forskning.no [Internett] 2020-10-16

Fors, Egil Andreas.
Oppblåst? Superhjelp mot tarmsplager.
Dagbladet [Avis] 2020-05-11

Fors, Egil Andreas.
Oppsiktsvekkende funn om menn og fibromyalgi.
Dagens Medisin [Avis] 2020-10-08

Helvik, Anne-Sofie.
Trenger vi retningslinjer for alkoholservering i sykehjem?
Gemini.no <https://gemini.no/2020/12/trenger-vi-retningslinje> [Internett] 2020-12-16

Johnsen, Tor Magne; Norberg, Børge Lønnebakke; Nilsen, Lars Broch.
Skal kartlegge fastlegers bruk av videokonsultasjoner.
Dagens Medisin [Avis] 2020-04-07

Johnsen, Tor Magne; Sæther, Anne Stine.
Tusenvis fryktet coronasmitte: Fastlegene sendte bare 1 av 20 pasienter til sykehus. Verdens Gang (VG) [Avis] 2020-06-07

Løvseth, Ina Christin; **Mjølstad, Bente Prytz.**

Kvar tredje kvinne utset å ta livsviktig prøve.

Lokalnytt NRK Sogn og Fjordane [Radio] 2020-04-06

Løvseth, Ina Christin; **Mjølstad, Bente Prytz.**

Kvar tredje kvinne utset å ta livsviktig prøve.

NRK Vestland nettside [Internett] 2020-04-06

Nilsen, Lisbeth; **Pedersen, Rune Aakvik.**

Retningslinjene for multisyrke slagpasienter - Umulig å etterleve.

Utposten [Internett] 2020-08-10

Nærø, Amalie Solnørdal; **Mjølstad, Bente Prytz.**

Graviditet: Disse bekymringene er det vanlig å ha som gravid.

KK.no/helse [Internett] 2020-02-05

Nærø, Amalie Solnørdal; **Mjølstad, Bente Prytz.**

Graviditet: Man trenger ikke å søke hjelp før man har forsøkt i ett år.

KK.no/helse [Internett] 2020-03-11

Petursson, Halfdan; Hedbom, Petra.

Beslutsstöd för läkemedel gav liten effekt bland äldre.

Dagens Medicin [Tidsskrift] 2020-06-29

Petursson, Halfdan.

Studie kan förnya diskussion om bred pillerprevention.

Dagens Medicin 2020

Rognø, Linn merete; **Mjølstad, Bente Prytz.**

Hvordan forebygge reisesyke.

Dagbladet dinside.no [Internett] 2020-07-10

Sosiale medier: AFE blogg/Facebookside og Facebookside om pandemien

[Covid-19: Folkeopplysning samt faglig og etisk refleksjon på Facebook mars-desember 2020.](#)

Vogt, Henrik.

Siden presenterer oppdatert informasjon og analytiske kommentarer til ny forskning om pandemien. Siden har dernest lenker til alle egenproduserte kronikker av, og intervjuer med, Henrik Vogt i de store norske avisene (mange ikke registrert i Cristin)

Henrik Vogt 2020

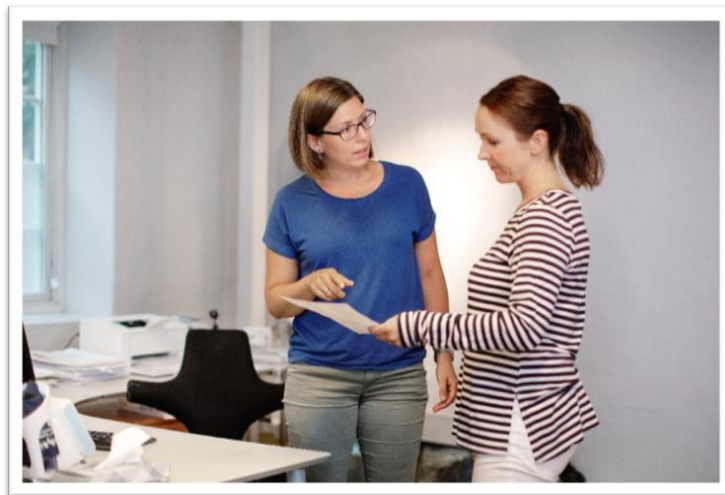
UiO NTNU

AFEs bloggside og Facebookside - nyhetsoppdateringer

Ansvarlig: Mjølstad, Bente Prytz, AFE. Innlegg i 2020:

- Behov for forskning på palliasjon i primærhelsetjenesten.
- Belastende livserfaringer blant pasienter med sykelig overvekt.
- Bokutgivelse: Rethinking Causality, Complexity and Evidence for the Unique Patient.
- Debatt om gode tiltak for å forebygge og behandle overvekt.
- «I pasientens historier ligger et potensial til helbredelse».
- Ny artikkel om smerteaksept og funksjon.
- Ny bokutgivelse: Sammensatte lidelser.
- Ny publikasjon: Sammenhengen mellom grad av demens og ADL-funksjon hos sykehjemsbeboere.
- Ny undersøkelse om coronapandemien: Fastlegene sendte bare 1 av 20 pasienter til sykehus.
- Nye kriterier for fibromyalgi.
- Palliativ medisin – som egen spesialitet?
- PraksiNett allerede populært blant forskere.

RAPPORT CRISTIN SLUTT

Glimt fra formidling 2020

Utadrettet formidling ble etter mars 2020 sterkt preget av pandemien. Mange planlagte arrangementer ble avlyst og AFEs bidrag i form av forelesninger og arrangementsdeltakelse er lavere enn vanlig. AFEs ansatte bidro likevel i en rekke sammenhenger, både på konferanser, samlinger og kurs som ut over året hadde gått over til digitalt format.

AFEs bloggside og fast spalte om fastlegelivet i Dagens medisin

Bente Prytz Mjølstad har i 2020 vært **fast spaltist i Dagens medisin** der hun skriver om fastlegelivets gleder og utfordringer. Hun har også ansvar for AFEs bloggside som presenterer nyheter fra enheten. [Bente Prytz Mjølstad : AFE-bloggen \(ntnu.no\)](#) Blogginnleggene presenteres også på AFEs facebookside, **Allmennmedisinsk forskningsenhet Trondheim**.

Når legehjertet synker

Jeg tror enhver lege har møtt pasienter som får legehjertet til å synke. Det er jo et mysterium som forner uforsknings – når relasjoner mellom mennesker blir så vanskelig at det går ei kule varm på fastlegekontoret.

Bente Prytz Mjølstad
Publisert: 2020-06-12 — 05.22

Bente Prytz Mjølstad

LEGELIV-KOMMENTAREN: Bente Prytz Mjølstad, spesialist i allmennmedisin, førsteamanuensis ved NTNUI og fastlege ved Saksvik legekontor, Malvik

HUN SITTE på gulvet i et hjørne av venteværelset. Blikket er vendt ned. Et brettet A4-ark mellom hendene, halvveis åpent. Du kan skimte hva som står skrevet med store håndskrevne bokstaver. Ett ord er rammet inn av et stort rødt hjerte: Unnskyld!

Jeg tror enhver lege har møtt pasienter som utfordrer oss og som er vanskelig å håndtere. «Heart sink patients» kalles det – og beskriver følelsen legen får ved å tenke på en slik pasient. Hjertet formelig synker i kroppen. Interessant.

Det er det pasienten som får merkelappen, selv om det er legens følelser som beskrives.

«EKSTREMSPORT». Slike følelser kan oppstå i ulike situasjoner, men i allmennpraksis er det pasienter som siter med relasjonskader og rus som er blant dem som utfordrer oss mest. Og det ligger kanskje i sakens natur at relasjoner særlig utfordres her. Fastlege-pasientrelasjonen er tross alt et forhold som er ment å vare over tid.

Korona-pandemien: Kunnskapsformidling og debatt

MANDAG 22. FEBRUAR 2021

Tidsskriftet
DEN NORSKE LEGEFORENING

ARTIKLER FAGOMRÅDER UTGAVER FORFATTERVEILEDNING LEGEJOBBER SØK

Dannelse i koronaens tid

DEBATT | COVID-19

ARTIKKEL

Linn Getz Om forfatteren

LITTERATUR

KOMMENTAREN (1)

I ulike roller og sammenhenger utfordres leger for tiden på måter få av oss har erfart tidligere. La oss holde hodet kaldt og hjertet varmt.

Som gruppe betraktet er leger kompetitive. Men nå er Rickes øyeblikk. Samtidig konfronteres vi med noen av tilværelsens grunnvårer: usikkerhet, avmakt, afbarhet, avhengighet, dødelighet. Kort sagt: eksistensiell ure. Sammenfaller vi i etterskriftens største og beste diagnose for å stoppe synlige inntrengere som hverken er levende eller døde.

Og hva skjer?

Litt for mange av oss går i skyttegravene. Derfor kryper vi opp og søker på hverandre. Vi kjemper om å ha rett, å ha rett – og om å vite det til verden. I ulike

Publisert: 21. mars 2020
Utgitt: 15. mai 2020

Tidsskriftet 2020
doi: 10.4045/tidsskr.20.0015
Mottatt 25.2.2020, godkjent 27.3.2020.

 PDF

 SKRIV UT

 KOMMENTER ARTIKKEL

AFE Trondheim bidro, i likhet med mange andre aktører, til debatt og kunnskaputvikling i forbindelse med covid19-pandemien. Linn Getz skrev i april 2020 kronikken «Dannelse i Koronaens tid» i Tidsskrift for Den norske legeforsening, som respons på et opphetet og polarisert ordskifte i mediene. <https://tidsskriftet.no/2020/03/debatt/dannelse-i-koronaens-tid>

Det AFE-veilede AFU prosjektet Fastlegeordningen 2.0 (Børge Norberg og Tor Magne Johnsen) ble i April 2020 videreført i form av en dugnads-basert survey om norske fastlegers arbeidssituasjon under pandemien, med vekt på:

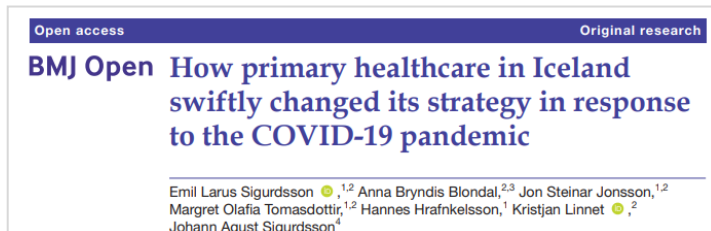
1) pandemiens påvirkning på fastlegers praksis, inkludert håndtering av mulig smitte, og

2) erfaringer med bruk av videokonsultasjoner (vitenskapelig publikasjon registrert i Cristin 2021).

Dataene om fastlegers arbeidsformer og håndtering av smitteutfordringene ble vurdert som så tidsaktuelle at de ble delt via massemedia.

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/kJ7jqQ/tusenvis-fryktet-coronasmitte-fastlegene-sendte-bare-1-av-20-pasienter-til-sykehus>

AFEs Johann A. Sigurdsson publiserte sammen med kolleger høsten 2020 en studie av hvordan den islandske primærhelsetjenesten evnet å tilpasse sin drift til COVID-pandemien. Erfaringene er viktige for en sammenliknende debatt om fordeler og ulemper

ved ulike organisasjons- og driftsformer for allmennlegetjenesten. Den islandske primærhelsetjenesten er i utgangspunktet statsfinansiert og teambasert.

Henrik Vogt som tok sin Phd ved AFE Trondheim og nå er postdoc ved Senter for medisinsk etikk ved UiO (bistilling i AFE Trondheim) og fastlege i Oslo har i 2020 bidratt med **utallige kunnskaps- og debatt-bidrag knyttet til covid-19 pandemien**. Delvis har han som vitenskapsjournalist presentert oppdateringer av evidensgrunnlaget knyttet til forebygging, smitte og behandling. Etter hvert har han lagt økende vekt på hvordan media omtaler skadelige langtidseffekter av COVID19-sykdommen på måter som kan gjøre mer skade enn gagn. [@henrikvogt | Twitter](#), [Henrik Vogt | Facebook](#)

Kvinnehelse – screeningprogrammet for livmorhalskreft i endring

<https://www.adressa.no/pluss/nyheter/2020/09/04/Tr%C3%B8nderske-kvinner-pr%C3%B8vde-ut-hjemmetest-av-livmorhalsen-resultatet-er-uventet-22554274.ece?rs2036281614343232230&t=1>

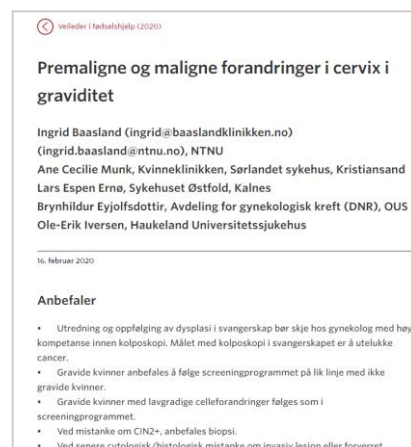
Ingrid Baasland, gynekolog og kreftforsker, er medarbeider i flere AFE prosjekter om kvinnehelse, bl.a. om endringer i screeningprogrammet for livmorhalskreft som har stor betydning for fastlegers praksis. I 2020 ble Ingrid intervjuet i Adresseavisa om mulig hjemmetesting for HPV virus som et alternativ til screening hos legen.

Ingrid leverte også flere andre bidrag:

-Kapittelansvarlig i revidert nasjonal veileder i fødselshjelp i 2020 for kapittelet «Premaligne og maligne forandringer i cervix i graviditet».

-Medforfatter i revidert nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for gynekologisk kreft i kapittelet: «Premaligne lidelser i cervix», 2020.

- Initiativtaker og kursholder, nasjonalt kurs om HPV, celleforandringer og kreft på livmorhalsen (webinar).

Biopsykososial tenkning i teori og praksis

Dagens Medisin
Nyheter Debatt Pharma DM Arena DMTV Om oss

Lege etterlyser et paradigmeskifte innen fedmebehandling

Han er kanskje mest kjent som Bodes «Nakstad» i disse dager, men det er egentlig en helt annen pasientgruppe Kai Brynjar Hagen brenner for; fedmepasientene. Nå vil han endre måten helsevesenet møter dem på.

Siri Gulliksen Tommerbakke
siri@dagensmedisin.no
Publisert: 2020-11-19 — 06:00

BODØ (Dagens Medisin): «At maan, naar det i Sandhed skal lykkes En at føre et Menneske hen til et bestemt Sted, først og fremmest maa passe på å finde ham der, hvor han er, og begynde det. Dette er Hemmeligheden i al Hjælpeskunst», skrev Søren Kierkegaard på midten av 1800-tallet.

Og det er også her smittevernoverlege i Bodø, Kai Brynjar Hagen, som også er overlege ved Regionalt senter for sykkelig overvekt (RSSO) i Helse Nord, begynner sitt resonnerment om hvorfor han mener det er på høy tid å tenke helt nytt om fedmepasienter.

Tidsskriftet
DEN NORSKE LEGEFØRENING

ARTIKLER FAGOMRÅDER UTGAVER FORFATTERVEILEDNING LEGEJOBBER SØK

Belastende livserfaringer blant pasienter med sykkelig overvekt

ORIGINALARTIKKEL | ALLMENNEMEDISIN | ENDOKRINOLOGI | PSYKIATRI

ENGLISH

SAMMENDRAG: Elin Stranden, Ida Foyen Gundersen, Linn Getz, Anna Luise Kirkengen, Kai Brynjar Hagen, Bente Prytz Mjelstad Om forfatterne

ARTIKKEL

INNLEDNING

SAGGRUNN: Sammenhenger mellom sterkt belastende livserfaringer og sykkelig overvekt er godt dokumentert internasjonalt, men kunnskapen er lite innarbeidet i norsk klinisk praksis. Vi har undersøkt hva et utvalg norske pasienter under utredning for sykkelig overvekt rapporterte om tidligere livsbelastninger ved et senter der temast livserfaringer inngikk i anamneseopptaket.

MATERIALE OG METODE

RESULTATER

Publisert: 9. november 2020
Utgave 16, 10. november 2020

Tidsskr Nor Lægeforen 2020
doi: 10.4045/tidsskr.20.0103

Mottatt 4.2.2020, første
revisjon innsendt 25.3.2020,
godkjent 23.9.2020.

Åpen tilgang CC-BY-ND
PharmX-Memo

Sammenhenger mellom vonde og vanskelige livserfaringer og helse har vært et sentralt tema innen AFEs strategi for å bidra til teoriutvikling i allmennmedisinen. Da AFU/Hovedoppgaveprosjektet om **belastende livserfaringers betydning for utvikling av sykkelig overvekt** ble publisert, ble fastlege og overlege ved Fedmepoliklinikken i Bodø, **Kai Brynjar Hagen**, intervjuet i Dagens medisin. Han skrev også et bokkapittel om tema, se omtale av faglig nettverk for kompleksitet og kausalitet.

Sammen med fysioterapeut Eline Thornquist utga AFE's **Anna Luise Kirkengen** boka *Sammensatte lidelser. Et samfunnsspeil* (Fagbokforlaget, 2020).

Basert på autentiske pasienthistorier drøfter forfatterne hvordan såkalt sammensatt sykkelighet utvikles og hvordan helsevesenets tradisjonelle respons kan bidra til å opprettholde og tidvis forsterke helseproblemen. Ved å knytte an til ny forskning fra naturvitenskap, humaniora og samfunnsvitenskap gir forfatterne nye perspektiver på sammenhenger mellom livserfaringer og sykdomsforløp der den enkeltes funksjon ses i lys av barndom og oppvekst, samfunnsutvikling og kultur. Eline Thornquist er professor emerita, fysioterapeut og spesialist i psykomotorisk fysioterapi.
<https://www.fagbokforlaget.no/Sammensatte-lidelser/I9788245034066>

Det allmennmedisinske tidsskriftet Utposten bragte i 2020 et intervju med Phd-stipendiat fastlege Marianne Rønneberg om hennes prosjekt om fastlegers arbeid med pasienters livserfaringer

<https://www.utposten.no/i/2020/3/m-1002>

Linn Getz har i 2020 bidratt i to større formidlingsprosjekter som skal lanseres i 2021:

- *Om den biopsykososiale forståelsesmodellen*; et intervju om hvordan livserfaringer og helse henger sammen. Produsent: Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse (www.erfaringskompetanse.no).
- *Kunnskap på resept* - et nasjonalt prosjekt i regi av Rådet for psykisk helse. Formålet med prosjektet er å gjøre moderne psykologisk behandling tilgjengelig på fastlegens kontor slik at veien til bedring blir kortere for pasienter med lettere psykiske helseplager og for personer med medisinsk uforklarte plager og symptomer <https://www.extrastiftelsen.no/prosjekter/kunnskap-pa-resept/>

Samarbeid og faglige nettverk - internasjonalt, nordisk, nasjonalt og lokalt

Så godt som alle prosjekter AFE Trondheim er involvert i, har **et tverrfaglig preg**. I enkelte prosjekter involverer samarbeidet **flere medisinske disipliner, både kliniske og akademiske, i tillegg til allmennmedisin**: medisinske atferdsfag, psykiatri og barne- og ungdomspsykiatri, gynekologi og obstetrikk, fysikalsk medisin og rehabilitering, helsetjenesteforskning, sosialmedisin og genetisk epidemiologi. I tillegg inngår flere andre helseprofesjoner og fagfelt: sykepleie, psykologi, fysioterapi, sosiologi, jordmor, filosofer, språkforskere og en økonom.

AFE Trondheim har i flere år vært ankerfeste for flere tverrfaglige/interdisiplinære nettverk (se egne omtaler nedenfor): Tenketanken siden 2008; Nasjonalt nettverk for forskning på palliasjon i Primærhelsetjenesten siden 2018; Tankesmia Blikk på barn siden 2018 (ledes av prof. i sosiologi Borgunn Ytterhus, men AFE sterkt involvert).

I det følgende omtales AFEs mest sentrale internasjonale kontakter og relasjon til nettverk med nasjonal, nordisk og/eller internasjonal utbredelse.

Internasjonale kontakter og nettverk - oppsummert

Linn Getz: samarbeider med Lotte Hvas, Allmennmedisinsk Forskningsenhet i København, knyttet til teoriutvikling (Kompleksitetsteori og narrativitet) samt Marianne Rønnebergs Phd prosjekt. Hun har i 2020 hatt skrivesamarbeid om generalisme og kompleksitetsteori med følgende internasjonale allmennmedisinforskere: Joachim Sturmberg (Univ. of Newcastle, Australia), Johanna Lynch (Univ. of Queensland, Australia), Stewart Mercer (Univ. of Edinburgh, Skottland) og Kurt Stange (tidl. redaktør for Ann Fam Med, nå professor ved Case Western Reserve University, USA). Getz er med i Network Cause Health ved School of Economics and Business, Norwegian University of Life Sciences; Nordic Risk Group; Nordic Network for Narrativity in Medicine. NFR-prosjektet om e-konsultasjoner innebærer et nytt samarbeid med de britiske allmennlegeforskerne Chris Salisbury (Univ. of Bristol, UK) og Helen Atherton, University of Warwick, UK.

Gunnhild Åberge Vie: Samarbeider med MRC Integrative Epidemiology Unit, University of Bristol (IEU), UK, ved professor George Davey Smith, professor Marcus Munafo, forsker Tom G Richardson og forsker Robyn Wootton.

Johann A. Sigurdsson: Leder Nordic Federation for General Practice, som er legal eier av Scandinavian Journal of Primary Health Care og de Nordiske kongressene i allmennmedisin <https://www.nfgp.org/>. Johann har også pågående samarbeid med WONCA Europe og påtroppende president i WONCA World, Anna Stavdal. Medlem av Nordic Risk Group.

Anna Luise Kirkengen: Network of The Oxford Research Centre in the Humanities, University of Oxford; Program on Violence Prevention, WHO, Geneve; Professor emeritus Vincent J. Felitti, Principal Investigator of the Adverse Childhood Experience Study (ACE Study); Network CauseHealth, School of Economics and Business, Norwegian University of Life Sciences; Johann Lynch MD Ph.d., University of Queensland, Brisbane, Australia; Professor Havi Carel, Dept. of Philosophy, University of Bristol, UK.

Egil Fors: Invitert medlem til programkomitéen for EFIC, den europeiske smertekonferansen i Dublin, Irland (2022). Invitert medlem i "international task force": "Definition and Characteristics of Behavioral Medicine, and Main Tasks and Goals of the International Society of Behavioral Medicine-an International Delphi Study". Int J Behav Med. 2020 Sep 9. doi: 10.1007/s12529-020-09928-y (publisert artikkel, Dekker et al, se Cristin). Invitert medlem av "European task force about opioids in Europe (artikkel "in press")", leder professor Winfried Häuser, Munchen, Tyskland.

For samarbeider ellers med prof. Dan Clauw, Chronic Pain & Fatigue Center, University of Michigan, Ann Arbor, USA, prof. Winfried Häuser som leder den tyske smerteforeningen og er internasjonal smerteforsker, prof. Christoffer Johansen, Quality

of Life in cancer patients; cancer pain epidemiology, Institute of Cancer Epidemiology, Copenhagen, Prof. in psychology Trudie Chalder (expert in chronic fatigue syndrome) ved Kings College UK, prof. Blair Smith (general practice, pain expert) Skotland, prof. Brian McGuire, Head, School of Psychology, Prof. of Clinical Psychology, Co-Director, Centre for Pain Research School of Psychology, National University of Ireland, Galway, Ireland, prof. Joost Dekker, psykolog/Ph.d. (tidligere leder av International Soc. of Behavioral Medicine), ekspert i helsepsykologi, atferdsfag/behavioral medicine, stress, biopsykosial modell og (mental) folkehelse, Nederland, Anne H. Berman, Associate Professor, Clinical Psychology, Center for Psychiatry Research, Department of Clinical Neuroscience, Karolinska Institutet, Stockholm, Sweden. President of International Soc. of Behavioral Medicine.

Anne-Sofie Helvik: Richard Oude Voshaar, Professor, Department of Old age Psychiatry, University Center Psychiatry (CC44), University Medical Centre Groningen, Groningen, The Netherlands; Bei Wu, Professor, 1) New York University Rory Meyers College of Nursing, USA 2) Duke University of Nursing, Durham, NC, USA; Kamile Kukulu, Profesör, Faculty of Nursing, Akdeniz University, Antalya, Tyrkia; Mustafa Coban, Associate Professor, Faculty of Gerontology, Akdeniz University, Antalya, Tyrkia.

Nordic Federation of General Practice (NFGP)

Johann A Sigurdsson har siden 2017 ledet NFGP.
https://www.nfgp.org/flx/nfgp/about_nfgp/

Fra hjemmesiden: NFGP was established in 2005. It owns and runs the Scandinavian Journal of Primary Health Care. NFGP is also responsible for the biannual Nordic Congresses of General Practice. NFGP has recently expanded its activities, within the general mission to promote general practice. Accordingly, the chair of NFGP has since 2018 led a working group on a statement on the **Core Values and Principles of Nordic General Practitioners/Family Physicians**, which was endorsed and accepted by the NFGP council year 2020, and published in Scand J Prim Health Care in December 2020.

The chair of NFGP has furthermore joined a working group on the European Core Values and Principles established by the Council of Wonca Europe 2019. The chair of NFGP belongs to a Topic Editors group within the medical journal The Frontiers/Family Medicine and Primary Care.
https://www.nfgp.org/flx/nfgp/core_values/

CORE VALUES AND PRINCIPLES OF NORDIC GENERAL PRACTICE/FAMILY MEDICINE

- 1. We promote continuity of doctor-patient relationships as a central organising principle.**

The doctor-patient relationship is based on personal involvement and confidentiality. Continuity of care helps build mutual trust and enable high-quality person-centred care.
- 2. We provide timely diagnosis and avoid unnecessary tests and overtreatment. Disease prevention and health promotion are integrated into our daily activities.**

We care for our patients throughout their lives, tending to them through disease and suffering while encouraging progress toward health. We help patients understand their own health – to confront and manage their limitations, improve and maintain their well-being.

Overexamination, overdiagnosis, and overtreatment can harm patients, consume resources and indirectly lead to harmful underdiagnosis and undertreatment elsewhere. When equally effective interventions are available, we choose those that cost less.
- 3. We prioritise those whose needs for healthcare are greatest.**

We aim to minimise inequalities in how health services are provided. We organise our practices to devote the most time and effort to those whose need for treatment and support are greatest.
- 4. We practice person-centred medicine, emphasising dialogue, context, and the best evidence available.**

We engage professionally with our patients' current life situations, biographical stories, beliefs, worries, and hopes. This helps us to recognise the links between social factors and sickness, and to deepen our understanding of how life and life events leave their imprint on the human body. We promote patients' capacity to make use of their individual and communal resources.

To safeguard our long-term resilience as caregivers, we attend to our own well-being.
- 5. We remain committed to education, research, and quality development.**

We engage actively in the training of our future colleagues. We implement and promote research that is valued to the knowledge needs of General Practice or Family Medicine. We take a constructively critical view of new knowledge and approaches within our areas of specialisation.
- 6. We recognise that social strain, deprivation, and traumatic experiences increase people's susceptibility to disease, and we speak out on relevant issues.**

Respect for human dignity is a prerequisite for healing and recovery. We acknowledge that many circumstances contribute to health inequalities: childhood experiences, housing, education, social support, family income/unemployment, community structures, access to health services, etc.

We recognise our duty to speak out publicly on specific factors that cause or worsen disease, increase inequality in health outcomes, or make resources less accessible to certain people.
- 7. We collaborate across professions and disciplines while also taking care not to blur the lines of responsibility.**

We engage actively in developing and adapting effective ways to cooperate.

Read more about The Nordic Federation of General Practice on www.nfgp.org

Nordic Risk Group (NRG)

Resumé: NRG was established by Prof Irene Hetlevik (leader of AFE Trondheim 2006-2019) after the Nordic Congress of General Practice in Trondheim 2004. NRG has members from the Nordic countries – all of them general practitioners (currently or previously). The network has had annual meetings in all the Nordic countries until 2019 (2020 meeting canceled due to the covid pandemic) ever since (in Denmark, Sweden, Norway, Iceland, and Finland). The meetings last 2 days and are an arena for presentations and discussions on current and relevant topics. In some of the meetings invited guests have joined the discussion for deeper insights in specific topics.

The group has frequent contact outside the meetings with discussions and information on publications, conferences, doctoral dissertations, etc. The group members have in cooperation arranged numerous seminars, symposia, and workshops on a national as well as international level, e.g. the Nordic Congresses of General Practice, WONCA (World family doctors), Preventing Overdiagnosis (POD) and national conferences.

AFE-medlemmene Mjølstad, Getz, Kirkengen, Petursson, Sigurdsson og Vogt deltar i det nordiske nettverket NRG. <http://nordicriskgroup.net/medlemmer/>

AFE Trondheim skulle være vertskap for 2020-møtet, det ble utsatt pga. pandemien.

PraksisNett: Nasjonalt primærmedisinsk forskningsnettverk

Sammen drifter **de fire allmennmedisinske universitetsmiljøene og AFE-ene**, finansiert av 65 mill. kr fra Norges Forskningsråd for en 5-årsperiode) et norsk forskningsnettverk (infrastruktur) i primærhelsetjenesten, med utgangspunkt i allmennpraksis som skal gjøre forskning i primærhelsetjenesten lettere og mer effektiv. Slike nettverk finnes i flere land, bl.a. Canada og Skottland. AFE Trondheim anser PraksisNett som et prioritert prosjekt <https://www.ntnu.no/ism/praksisnett..>

Prosjektgruppe: Guri Rørtveit (nasjonal prosjektleder), UiB; Bjørn Bjorvatn ved UiB er daglig leder og sjef for koordinerende enhet. Stein Nilsen UiB er regional leder for PraksisNett Vest, Peder Halvorsen, Alta kommune/UiT leder for PraksisNett Nord, Guro Haugen Fossum, UiO, PraksisNett Øst, **Egil A Fors** (AFE), NTNU, leder for PraksisNett Midt. Espen Saxhaug, UiO er leder for WP2 (koordinator for de regionale forskningsenhetene). Øvrige: Gustav Bellika, Nasjonalt senter for e-helseforskning, Tromsø og IT ekspert dr. Svein Gjelstad, UiO. Førsteamanuensis **Pål Jørgensen** (NTNU) er medarbeider i 20 % stilling. I tillegg er forskere over hele landet aktivt involvert i dette prosjektet.

Så langt er det planlagt at ISM skal anvende PraksisNett i det NFR-støttede prosjektet **SupportPrim** der målet er å forbedre behandlingen av muskel- og skjelettplager i

allmennpraksis ved hjelp av beslutningstøtte basert på kunstig intelligens. Prosjektet ledes av professor Ottar Vasseljen ved ISM/NTNU. **AFEs Bjarne Austad** er fra 2020-21 med som prosjektmedarbeider på SupportPrims Arbeidspakke 4 som vil teste effekten av stratifisert behandling av muskel- og skjelettlager. Effekten av en utviklet, stratifisert behandlingstilnærming skal her testes i en randomisert kontrollert studie blant leger i allmennpraksis. Pasienter skal rekrutteres via Infrastrukturen i PraksisNett. Som lokalt ansvarlige for PraksisNett er **Egil Fors, Pål Jørgensen** og **Eirin Flatås** involvert i gjennomføringen av prosjektet <https://www.ntnu.no/supportprim>.
Nytt i 2020: PraksisNett Midt-Norge fullførte i 2020 rekruttering av 10 legepraksiser (full kvote). AFE Trondheim har ansatt Eirin Flatås som administrativ støtte til arbeidet med kontrakter, honorering av deltakende legesentra etc. Vi legger også planer for andre prosjekter knyttet til PraksisNett.

Nasjonal Forskerskole i Allmennmedisin (NAFALM)

Forskerskolen ble etablert i oktober 2013 med finansiering fra Norges Forskningsråd til og med 2020 (forlenget til 2021 pga koronapandemien). Forskerskolen er et samarbeidsprosjekt mellom de allmennmedisinske forskningsmiljøene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø med AFE Oslo som hovedansvarlig. Det foregår samarbeid med allmennmedisinske forskerskoler og forskningsmiljøer utenfor Norge. De fleste AFE-stipendiatene i Trondheim deltar i løpet av sin Phd periode på NAFALM. **Linn Getz** fra NTNU/AFE inngår i forskerskolens faste lærerstab. Forskerskolens aktiviteter har fortsatt i 2020, men i større grad enn vanlig i digitalt format pga pandemien.
<https://www.med.uio.no/helsam/forskning/forskerskoler/nafalm/>

Nasjonalt forskningsnettverk «Palliasjon i primærhelsetjenesten»

Styret for Allmennmedisinsk forskningsfond (AMFF) vedtok i 2018 å bevilge midler for å stimulere til utveksling/ samarbeid mellom primærmedisinske forskningsprosjekter som har palliasjon/livets slutfase som tema. Stipendiat Anne Fasting ved AFE Trondheim påtok seg å lede et slikt forskningsnettverk. AFE Trondheim har senere vært vertskap for møter ca. 2 ganger i året.

Formålet med nettverket er å skaffe oversikt over de ulike prosjektene, dele erfaringer, gi innspill, og eventuelt identifisere nye og viktige forskningsspørsmål. Nettverket har per i dag 15 faste deltagere som inkluderer både Phd-kandidater og seniorer. Medlemmene kommer fra ulike deler av landet og har ulik fagkompetanse. Nettverket har egen nettside https://www.ntnu.no/ism/palliasjon_primaerhelse.

I 2020 ble det holdt to digitale møter. Medlemmer fra nettverket skrev i forbindelse med Stortingsmelding om lindrende behandling og omsorg, nr 24 (2019/2020) en kronikk i [Dagens medisin](#), angående viktigheten av forskning på palliasjon i primærhelsetjenesten. Videre sendte nettverket høringsinnspill, og deltok på høringen i Stortinget i november, og fremhevet der forskning og viktigheten av de primærmedisinske forskerskolene. **Anne Fasting** var også drivkraft bak en kronikk som

oppfordrer til mer **forskning på Primærhelsetjenesten**. Hun var dernest med på en statusartikkel i Tidsskrift for Den norske legeforening om mulighetene for god palliativ behandling ved COVID-19.

<https://www.dagensmedisin.no/artikler/2020/08/26/palliativ-behandling-forskning-i-primarhelsetjenesten-ma-til/>

<https://tidsskriftet.no/2020/04/debatt/palliativ-behandling-av-pasienter-med-covid-19>

Medisin Nyheter Debatt Pharma DM Arena DMTV Om oss

Palliasjon: Forskning i primærhelsetjenesten må til

For å møte utfordringene om valgfrihet, hjemmetid og hjemmedad, må det satses både i primærhelsetjenesten – der pasienten oppholder seg – og på spesialistnivå – som har spisskompetansen. Styking av kompetanse og forskning i eksisterende helsetjeneste må til for å lykkes.

Anne Fasting og medforfattere
Publisert: 2020-08-26 — 12:16

Kronikk: Anne Fasting, spesialist i allmennmedisin og overlege ved palliativ team i Kristiansund og Molde, stipendiat ved NTNU (ISM, AFE) og leder av Nasjonalt forskningsnettverk for palliasjon i primærhelsetjenesten
Katrine Staats, krefstsykepleier og doktorgradstipendiat ved Senter for alders- og sykehjemsmedisin, Universitetet i Bergen (UiB)
Anette Fosse, spesialist i allmennmedisin, ph.d., med kompetanseområde i alders- og sykehjemsmedisin, sykehjemslege i Mo i Rana og leder for Nasjonalt senter for distriktsmedisin
Bente Ervik, krefstsykepleier, PhD i helsefag og leder for Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling ved Universitetssykehuset i Nord-Norge (UIN)
Anne Kristine Sørstrøm, sykepleier med videreutdanning i palliasjon og doktorgradstipendiat ved Nord Universitet, Bode

Tidsskriftet
DEN NORSKE LEGEFORENING

FAGOMRÅDER UTGAVER FORFATTERVEILEDNING LEGEJOBBER SØK

Palliativ behandling av pasienter med covid-19

DEBATT COVID-19 ALLMENNEMEDISIN / ANESTESILOGI / INDERMEDISIN / INFEKSJONSSYKDOMMER / LUNGESYKDOMMER

Anne-Tove Brenne, Arve Nordbø, Siri Steine, Anne Fasting, Maren Anne Berglund, Endre Røystrand, Nina E. Hjorth Om forfatterne

God palliasjon for pasienter kan sikres gjennom kunnskap, planlegging, beredskap og samarbeid på tvers av nivåer i helsetjenesten. Dette er spesielt viktig under en pandemi.

Publisert: 3. april 2020
Utgave 7, 5. mai 2020

Tidsskr Nor Legeforen 2020
doi: 10.4045/tidsskr.20.0276
Mottatt 28.3.2020, godkjent 1.4.2020.

PhumX Metrics

Møte i Nasjonalt nettverk for forskning på palliasjon i primærhelsetjenesten i 2019. Møtene i 2020 var digitale pga. pandemien.

Tiden er moden for en egen spesialitet i palliativ medisin

Palliativ medisin må videreutvikles med et sterkt fagmiljø som kan være spydspiss i kompetanseheving, forskning og utvikling av faget. Dette vil også styrke rekrutteringen. Tiden er moden og fagmiljøet ønsker å bidra til å forme en egen spesialitet i palliativ medisin.

Anne Fasting og medforfattere
Publisert: 2020-06-11 — 11:56

Kronikk: Anne Fasting, spesialist i allmennmedisin, overlege ved palliativ team i Kristiansund og Molde, og stipendiat ved NTNU (ISM, AFE)
Anne-Tove Brenne, Ph.D., spesialist i onkologi og overlege ved Kreftklinikken på St. Olavs hospital
Nina E. Hjorth, spesialist i indremedisin og lungesykdommer (godkjent kompetanseområde palliativ medisin) og overlege ved palliativ team, Haukeland universitetssykehus
Maren Anne Berglund, spesialist i allmennmedisin, overlege ved palliativ team i Sykehuset Innlandet Hamar/Elverum og tilsynslege ved Lindrende enhet i Hamar kommune
Bjerg Sjøblom, spesialist i onkologi, Ph.D. (godkjent kompetanseområde palliativ medisin) og overlege ved Seksjon for lindrende behandling, Avdeling for kreftbehandling ved Oslo Universitetssykehus (OUS)
Måfrid Bjergeas, spesialist i allmennmedisin (godkjent kompetanseområde palliativ medisin) og overlege ved palliativ senter, Stavanger universitetssykehus (SUS)
 Alle artikkelforfatterne sitter i styret for Norsk forening for palliativ medisin (NFPM)

«Vi SKAL ALLE dø en dag. Men alle andre dager skal vi leve». Slik åpner **Stortingsmelding 24** (2019/2020) om lindrende behandling og omsorg. Meldingen handler om å styrke det

Bør palliasjon bli en egen medisinsk spesialitet? Anne Fasting og kolleger dro i gang debatt i juni 2020.

<https://www.dagensmedisin.no/artikler/2020/06/11/tiden-er-moden-for-en-egen-spesialitet-i-palliativ-medisin>

Tankesmia «BlikkPåBarn»

Tankesmia BlikkPåBarn ble opprettet i 2018. Gruppa har medlemmer med ulike fagbakgrunn; allmennmedisin, sosialpediatri, jordmor, helsesøster, helsevitenskap, sosialt arbeid, psykologi, sosiologi, pedagogikk og antropologi. Tankesmias medlemmer kommer fra flere fakultet ved NTNU, Trondheim kommune, St Olavs hospitals Barneklinnikk, Sintef Helse og Dronning Mauds minnes høgskole. Tankesmia har sin forankring i Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie (ISM), som er det instituttet på Fakultet for medisin og helsevitenskap som tilbyr utdanninger som både er direkte rettet mot barn, unge og deres familier, og har barn og unge som målgruppe gjennom sine fordypninger. Leder er Borgunn Ytterhus, ISM, og fra AFE Trondheim deltar Linn Getz, Bjarne Austad og Bente Prytz Mjølstad. Tankesmia har egen hjemmeside.

<https://www.ntnu.no/ism/tankesmia-blikk-pa-barn>

Under covid-19 pandemien ble barns velferd etter hvert et sentralt debatttema.

Tankesmia Blikk på Barn, ved professor Borgunn Ytterhus (ISM) kom på banen.

Skolestart: Det er vårt felles ansvar at alle barn blir sett

BORGUNN YTTERHUS
NTNU-professor og leder av tankesmien «Blikk på barn»

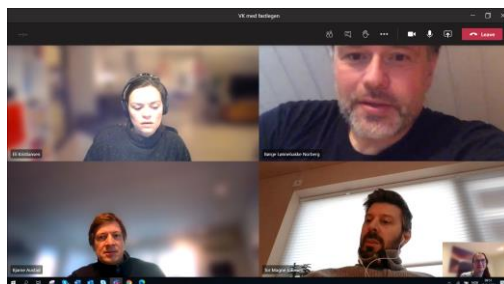
KRONIKK: Under Forskningsdagene i fjor ba vi barn og unge fortelle om sine hjertesaker. Blant de 362 innspillene vi fikk, var disse tre blant de vanligste: Å bli sett og hørt, å være inkludert og å få hjelp.

Publisert: 17 august 2020 10:50 AM

Sist oppdatert: 21 august 2020 10:49 AM

E-konsultasjoner hos fastlegen: nytt samarbeid

Høsten 2020 ble det etablert et fagutviklingssamarbeid mellom Nasjonalt senter for E-helse i Tromsø (<https://ehealthresearch.no/>), AFE Trondheim og Senter for kvalitet på legekontor (SKIL, <https://www.skilnet.no/>). Samarbeidet ledet til en innvilget NFR søknad om e-konsultasjoner på legekontoret som starter i 2021, ledet fra Tromsø.

Glimt fra ett av mange møter i det nye E-helse-samarbeidet

Interaksjon fagområdene allmennmedisin - medisinske atferdsfag

En akademisk styrke ved allmennmedisinmiljøet i Trondheim er tett tilknytning til fagfeltet Medisinske atferdsfag. Dette regnes som ett av medisinsens basalfag. Sentralt står teoriutvikling og *den biopsykososiale modellen* som en forståelsesmodell for helse og sykdom som har sentral betydning for allmennpraksis.

Egil Fors er styremedlem i **Norsk Forening for Atferdsmedisin og Helsepsykologi**, norsk avdeling av *The International Society of Behavioral Medicine (ISBM)*, og har som hovedoppgave å organisere dem som er interessert i atferdsmedisinsk forskning og tematikk. Her står en dypere faglig innsikt i tema som stress og smerte sentralt. Nettverket er tverrfaglig med mye internasjonal kontakt. [Norsk forening for atferdsmedisin og helsepsykologi \(uib.no\)](https://norskforeningforatferdsmedisinoghelsepsykologi.uib.no). Egil Fors er også Invitert medlem i "international task force": *Definition and Characteristics of Behavioral Medicine*, med bidrag til "Main Tasks and Goals of the International Society of Behavioral Medicine - an International Delphi Study" (2020) <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32909153/> (se Cristin).

I tillegg til sin rolle som seniorforsker og leder av AFE Trondheim innehar **Linn Getz** et professorat i medisinske atferdsfag ved ISM. Dette kommer blant annet til uttrykk som engasjement for vitenskapsteori med direkte relevans for allmennmedisin/ primærhelsetjeneste.

Vitenskapsteori: samarbeid om kompleksitet og kausalitet i allmennmedisinen

Sammen med norske og internasjonale kolleger fra hhv Danmark, Australia, Canada, USA og Skottland har Linn Getz arbeidet med teoriutvikling der målet er å belyse klinisk allmennmedisin fra et kompleksitetsperspektiv. Prosjektet startet med arrangement av to symposier om kompleksitet ved Nordisk Kongress i Allmennmedisin i Aalborg i 2018, parallelt med at AFU stipendiatene bak prosjektet Fastlegeordningen 2.0 gjennomførte sin første survey blant norske allmennleger der ett fokus var komplekse utfordringer i fastlegenes hverdag. Samarbeidet innen disse gruppene har senere ledet til tre vitenskapelige artikler.

Beyond multimorbidity: What can we learn from complexity science?

Joachim P. Sturmberg MBBS, MFM, DORACOG, FRACGP, PhD✉, Linn O. Getz MD, PhD, Kurt C. Stange MD, PhD, Ross E.G. Upshur BA(Hons) MA, MD, MSc, MCFP, FRCPC ... See all authors

First published: 15 February 2021 | <https://doi.org/10.1111/jep.13521>

<http://hvar.is/upload/4/SFX/sfx.gif>

[Beyond multimorbidity: What can we learn from complexity science? - PubMed \(nih.gov\)](#)

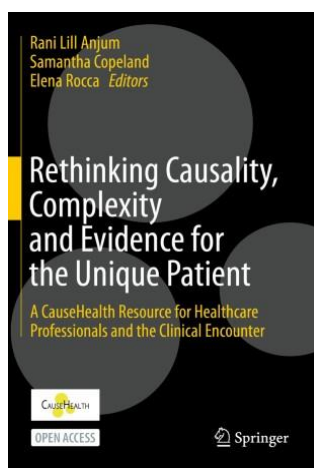
Det AFE veilede AFU-prosjektet knyttet til Fastlegeordningen 2.0 publiserte i 2020 sin første empiriske artikkel om *Komplekse utfordringer i allmennpraksis*. [Tidsskrift for Den norske legeforening \(tidsskriftet.no\)](#). Senere skrev **Linn Getz**, Stefan Hjörleifsson (UiB) og to danske allmennleger, derav Lotte Hvas som har tilknytning til Allmennmedisinsk forskningsenhet i København, en artikkel om Komplekse problemstillinger – allmennlegens ekspertområde som publiseres i tidsskriftet Michael Quarterly (2021).

Linn O. Getz, Stefán Hjörleifsson,
Niels Saxtrup, Lotte Hvas

Komplekse problemstillinger – allmennlegens ekspertområde

Michael 2021; 18: 17–39

En allmennlege er en generalist. I litteraturen omtales generalisttilnærmingen gjerne som biopsykososial, personsentert eller holistisk. Uansett navn innebærer det en kombinasjon av generell biomedisinsk kunnskap og individuell kjennskap til den enkelte pasienten eller familien. Relasjoner, livserfaringer og sosiale levekår påvirker helse og sykdom i vesentlig grad gjennom livslopet. I helsetjenestens første linje står håndtering av sammensatte og uavklarte symptombilder og problemstillinger sentralt. Målet med denne artikkelen er å bidra til økt forståelse og vitenskapelig anerkjennelse av allmennlegens faglige kompetanse ved hjelp av kompleksitetsteori. Kompleksitetsteoriens begrepsapparat favner både molekylære og relasjonelle perspektiv på helse og sykdom og kan understøtte allmennmedisinske arbeidsteknikker og handlingsvalg. Vi håper å gi leger og andre lesere skjerpet interesse for avansert hverdagsmedisin.

I 2020 utga tre vitenskapsfilosofer ledet av Rani Lill Anjum, utga boka *Rethinking Causality* (Springer 2020):
<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-41239-5>

To kapitler i boka utgikk fra AFE Trondheim (Se Cristin):

1. **Kai Brynjar Hagen (AFU-stipendiat):** *Lessons on causality from clinical encounters with severely obese patients.*
2. **Anna Luise Kirkengen:** *A Broken Child – A Diseased Woman.*

Etter utgivelsen av boka *Rethinking Causality* lanserte CauseHealth prosjektet et nettverk der **Linn Getz** inngår som senior rådgiver: *CauseHealth is a non-profit centre working to improve how causal evidence is understood, produced and used in health science and practice, through transdisciplinary research, education and communication*
<https://causehealthblog.org/the-team/>.

Centre for the Study of Causality, Complexity and Evidence in Health Sciences

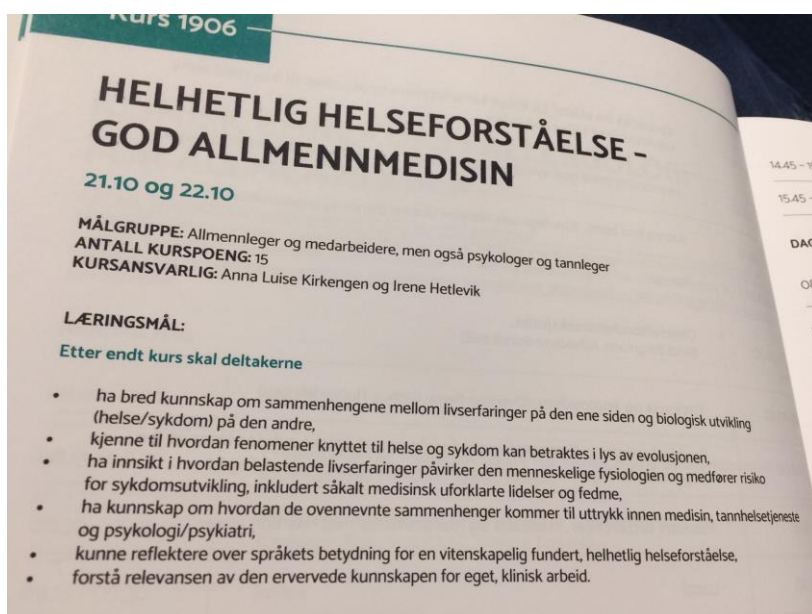
Blog People and Networks Vision and Mission Publications Events ▾

TenkeTanken ved AFE Trondheim, en vitenskapsteoretisk tankesmie

Et spesielt teoriutviklingsprosjekt innen AFE er **den interdisiplinære «TenkeTanken»** som ble etablert i 2008 med Anna Luise Kirkengen som prosjektleder. Dette teoretiske arbeidet omfatter en kritisk analyse av medisinske modeller for å forstå person, kropp og kunnskap. Formålet er å bidra til ny kunnskap om samspillet mellom kropp og menneskelige eksistensvilkår og hvordan dette igjen har betydning for sykkelighet og helse. Allmennmedisin er den kliniske referanserammen for arbeidet, men analysen angår medisinen generelt. Referat fra TenkeTankens møter finnes på AFE's hjemmeside der det også er laget et kondensat på engelsk. TenkeTankens medlemmer er en tverrfaglig og tverrvitenskapelig gruppe forskere med klinisk og pedagogisk erfaring innenfor fagene allmennmedisin, mikrobiologi, psykologi, filosofi og litteraturvitenskap.

Gruppens medlemmer deler et felles anliggende; ønsket om å bidra til teoriutvikling i medisinen for å bedre forstå kompleks og/eller funksjonell sykkelighet. Tenketanken har vanligvis hatt fysiske møter 3–4 ganger i året og arrangert ett årlig emnekurs (se foto) men arrangementene i 2020 ble avlyst på grunn av covid-19-pandemien.

I januar 2020 publiserte tre av Tenketankens medlemmer Getz, Kirkengen og Ulvestad et bokkapittel om livserfaringers innvirkning på biologien i boka **Sykdommers sosiale røtter**, redigert av prof. emeritus ved UiB John Gunnar Mæland.

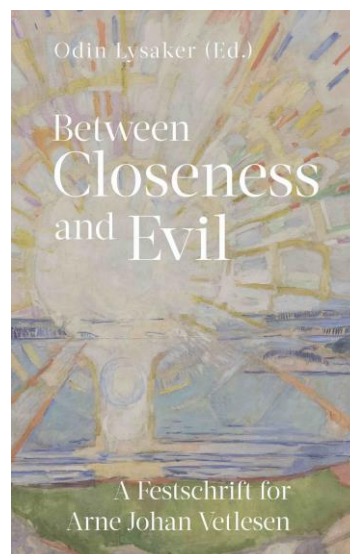
<https://www.gyldendal.no/faglitteratur/medisin/laereboeker/sykdommers-sosiale-roetter/p-667542-no/>

KAPITTEL 10 KROPPSLIGGJØRING AV ERFARING OG MENING – BELASTENDE ERFARINGERS INNVIRKNING PÅ MENNESKETS BIOLOGI	205
<i>Linn Getz, Anna Luise Kirkengen, Elling Ulvestad</i>	
FØRSTE DEL: LIVSERFARINGER OG BIOLOGI – ET BIOMOLEKYLÆRT PERSPEKTIV	207
10.1 Stress og traumer virker inn på hele kroppen	207
Positivt stress	208
Tolerabelt stress	209
Toksisk stress	209
10.2 Kroppenes komplekse tilpasningsmekanismer	209
Ulike trinn i allostatisk overbelastning	213
10.3 Hjernen formes gjennom livsløpet	216
10.4 Immunsystemet formes gjennom livsløpet	217
10.5 Genuttrykk formes gjennom livsløpet	218
Epigenetisk regulering	219
ANDRE DEL: HUMANISTISKE PERSPEKTIV PÅ DEN LEVDE KROPPEN	221
10.6 Personen – mettet med erfaring	221
10.7 Embodiment – kroppsliggjøring og kroppsværen	222
10.8 Et antropologisk perspektiv: «De tre kroppene»	225
10.9 Traumbegrepet er under utvikling	226
TREDJE DEL: BIOLOGI, KROPP, LIVSERFARINGER – ANSATS TIL EN SYNTSE ..	227
10.10 Fra en kropp til et selv	228
10.11 «Det som nærer og det som tærer» – forslag til en jordnær arbeidsmodell	228
Litteratur	230

Den 10.9. 2020 ble det avholdt et 60-års-seminar for Tenketank-medlem professor i filosofi Arne Johann Vetlesen i Litteraturhuset i Oslo. Der fikk han overrakt boka **Between Closeness and Evil. A Festschrift for Arne Johan Vetlesen**, redigert av Odin Lysaker (Spartacus Forlag AS/Scandinavian Academic Press, 2020) TenkeTanken ved AFE Trondheim bidro der med et kapittel. <https://scandinavianacademicpress.no/boker/between-closeness-and-evil>

En oversikt over TenkeTankens medlemmer, virksomhet, ideutvikling, publisering og formidling årene 2008-2020 finnes på TenkeTankens hjemmeside ved AFE Trondheim. [TenkeTanken – Allmennmedisinsk forskningsenhet \(AFE\) Trondheim – NTNU](#)

Pågående forskningsprosjekter

Phd-prosjekter med AFE ansatte veiledere

Oppfølging av pasienter med hjerneslag i allmennpraksis

Prosjektperiode: 01.09.2013- 31.01.2021 (50%)

Økonomi: Lønnsmidler fra Allmennmedisinsk forskningsfond (AMFF) og AFE.

Hjerneslag er en hyppig forekommende lidelse med omfattende personlige og samfunnsmessige konsekvenser. I den vestlige verden regnes hjerneslag som den tredje største årsak til død. I Norge rammes om lag 15000 personer av hjerneslag årlig. Grunnet demografiske endringer ventes antallet pasienter å vokse i de kommende år, og det er anslått en 50 % økning de neste 20 år. I løpet av de første 5 årene etter første gangs hjerneslag vil 30 % av en ellers uselektet populasjon oppleve recidivslag, en slagrisiko 9 ganger høyere enn normalbefolkningen. Risikofaktorer for nye cerebrovaskulære hendelser er vel kjent og det ble i april 2010 utgitt en nasjonal retningslinje for behandling og rehabilitering ved hjerneslag. Det er ikke kjent hvorvidt pasienter som har hatt hjerneslag følges opp i allmennpraksis i henhold til retningslinjen. Med dette prosjektet ønsker vi å undersøke hvordan pasienter med gjennomgått hjerneslag følges opp i primærhelsetjenesten. Det skal gi kunnskap om i hvilken grad slagpasientene følges opp i allmennpraksis, om Nasjonal retningslinje for behandling og rehabilitering ved hjerneslag følges, og i hvilken grad man når behandlingsmål som anbefalt i retningslinjen. Prosjektet skal også belyse hvilken betydning multimorbiditet, definert som 2 eller flere kroniske eller langvarige sykdomstilstander, kan ha for oppfølgingen. For å undersøke dette identifiserer vi personer utskrevet med hjerneslagdiagnose fra sykehusene i Molde og Kristiansund i 2011 og 2012. I følgende delstudier undersøker vi:

- 1) I hvilken grad pasienter som har hatt hjerneslag blir fulgt opp i allmennpraksis og om pasientene oppnår de behandlingsmål som anbefales i nasjonal retningslinje for behandling og rehabilitering ved hjerneslag. Design: prospektiv kohortstudie.
 - 2) Om og hvordan sykehusepikriser brukes som implementeringsverktøy for retningslinjen, om epikrisene formidler kunnskap relevant for oppfølgingen i allmennpraksis og om epikrisene legger til rette for samarbeid innad i helsetjenesten. Design: Diskursanalyse.
 - 3) Omfanget av multimorbiditet blant pasienter med gjennomgått hjerneslag med formål å etablere et empirisk grunnlag for å vurdere betydningen av multimorbiditet i oppfølgingen av pasienter som har gjennomgått hjerneslag. Design: Tverrsnittstudie.
- Status per nå: Avhandling innlevert januar 2021. To artikler publisert, den tredje artikkelen innsendt til BMC Health Services Research.

Personer som deltar i prosjektet:

Stipendiat: **Rune Aakvik Pedersen**, lege

Hovedveileder: **Irene Hetlevik** (AFE) / ISM, NTNU

Biveileder: **Halfdan Petursson** (AFE) / ISM, NTNU

Biveileder: Henriette Thune, Universitetet i Stavanger

The GPs role in palliative care; map versus terrain

Prosjektperiode: 01.01.2017 – 31.12.2022 (50 %)

Økonomi: Allmennmedisinsk forskningsfond (AMFF), og AFE, 50% stilling

Det overordnede formålet med prosjektet er å få innsikt og kunnskap om fastlegers rolleforståelse, oppfatninger og erfaringer med palliasjonsfeltet i primærhelsetjenesten. Prosjektet skal også belyse hvordan fastleger forholder seg til retningslinjen for palliasjon.

Lindrende behandling av pasienter i livets slutfase representerer utfordringer både når det gjelder kompetanse og samhandling. Mange ønsker å være hjemme så lenge som mulig, og hvis mulig også dø der. Fastlegen betraktes som en viktig aktør i det palliative forløpet. Dette reflekteres i den nasjonale retningslinjen for palliasjon, men det foreligger lite kunnskap om implementering av denne. Flere studier har dog vist at implementering av retningslinjer generelt er vanskelig i primærhelsetjenesten. I en fersk evaluering av tjenestetilbudet for alvorlig syke og døende fra SINTEF, etterlyses fastlegen som aktør.

Materiale og metode: Prosjektet består av to delstudier. I studie 1 belyses fastlegers opplevde kompetanse og erfaringer fra palliasjon i praksis ut fra en spørreskjemaundersøkelse som tester kunnskap om enkelte elementer i retningslinjen, og undersøker graden av erfaring innen palliasjon. Basert på de mest relevante resultatene fra denne undersøkelsen, (studie 2) med fokusgruppeintervjuer av fastleger. Hensikten er å få dybdekunnskap om fastlegers erfaring med palliasjon, fastlegens rolle i palliativt arbeid og fastlegenes erfaringer med, og synspunkter på retningslinjen for palliasjon.

Status per nå: Artikkel 1 er under revisjon etter første review. Arbeid med artikkel 2 og 3 har startet.

Deltakere i prosjektet: Phd- kandidat: **Anne Fasting**, lege

Hovedveileder: **Bente Prytz Mjølstad** (AFE, ISM, NTNU)

Biveileder: **Irene Hetlevik** (AFE, ISM; NTNU)

The GP's role in early palliative care. Trajectory, experiences and future models

Prosjektperiode: 01.09.2018 – 01.09.24 (50 %)

Økonomi: Midler fra Allmennmedisinsk forskningsfond (AMFF)

Målet er å skape ny kunnskap om allmennlegers rolle i forhold til pasienter med diagnostiserte, livsforkortende lidelser, med fokus på å etablere/bevare/styrke lege-pasientforholdet i fasen forut for et eventuelt forløp med behov for konvensjonell, palliativ omsorg der sykehus-spesialister per i dag ofte spiller framtrædende roller. I internasjonal litteratur kalles slik proaktiv, medisinsk relasjonsbygging og framtidsplanlegging «*early palliation*».

Prosjektet skal inneholde en kvantitativ registerstudie og to kvalitative delstudier.

Delstudie 1: Kvantitativ studie av kontaktmønsteret for pasienter med ikke-kurabel lungekreft i henholdsvis primær- og sekundær-helsetjenesten, 2 år før og 2 år etter diagnosetidspunkt. Her er alle søknader og godkjenninger fra Kreftregisteret, NPR og KUHR på plass; han/vi venter kun på utlevering av data (se framdriftsrapport). Delstudie 2: Kvalitativ intervjustudie med utgangspunkt i et knippe indekspasienter med ikke-kurerbar lungekreft. Hensikten er å få innsikt i pasientenes tanker og erfaringer knyttet til fastlegens involvering, overgangen mellom (evt.) kurativ og palliativ fase i behandlingen,

og samspillet mellom fastlege/primærhelsetjeneste og sykehus. Delstudie 3: Fokusgruppestudie blant leger. Tema: fenomenet samhandling og «clinical handover»
Status nå: prosjektet har hatt en pause pga. at CM måtte ivareta andre oppgaver under pandemien, men er i gang igjen nå. Alle data til delstudie 1 er koblet og analyser er i full gang. Personer som deltar i prosjektet:
Stipendiat: **Cheneso Moumakwa**, lege
Hovedveileder: **Linn Getz** (AFE)
Biveileder: **Bente P. Mjølstad** (AFE)
Biveileder Aslak Steinsbekk (ISM). Prosjektmedarbeider: **Gunnhild Å. Vie** AFE

Antenatal care in primary health services

Prosjektperiode: 01.09.2020-31.08.2023 (100 %)
Finansiering: Stillingen inngår i et større prosjekt finansiert av Norges forskningsråd (prosjektnummer 295989) med støtte fra ISM, NTNU
Gravide kvinner får gratis svangerskapskontroller hos fastlege og, etter henvisning, i spesialisthelsetjenesten. Mens de nasjonale retningslinjene anbefaler 8 kontroller gjennom et normalt svangerskap, går norske kvinner i gjennomsnitt til 12 kontroller hver. I dette prosjektet ønsker vi å se nærmere på hvordan gravide bruker helsetjenesten for svangerskapsrelaterte kontroller og problemstillinger. Vi vil beskrive hva gravide søker lege for, og hvordan ulike grupper av kvinner bruker legetjenesten. Videre vil vi se på sykemeldingspraksis i svangerskap og på henvisninger til spesialisthelsetjenesten. Prosjektet er i oppstartsfasen.
Deltakere i prosjektet: Kandidat: Ragne Victoria T K Stauri, lege
Hovedveileder: Førsteamanuensis **Gunnhild Åberge Vie**, AFE/ISM, NTNU
Biveileder: Professor Johan Håkon Bjørngaard, ISM, NTNU

Impact of physician characteristics on unplanned hospital admissions following out-of-hours consultations in Norway

A nationwide register-based study.
Phd-prosjekt. Stillingen inngår i et større prosjekt finansiert av Norges forskningsråd med støtte fra ISM, NTNU
Målsettingen er å undersøke assosiasjon mellom karakteristikk hos legevaktsleger og akutte henvisninger til sykehus utenom arbeidstid. Observasjonsstudie basert på registerdata som gjelder alle pasienter som har oppsøkt legevakt i perioden 2008-2016. Alle akutt-innleggelser (innen 10 timer) og uplanlagte henvisninger til sykehus (innen 30 dager) etter legevaktsbesøket.
Deltakere i prosjektet: Phd-kandidat: Ellen Rabben Svedahl, lege
Hovedveileder: Professor Johan Håkon Bjørngaard, ISM, NTNU
Biveiledere: Førsteamanuensis Kristine Pape og **Bjarne Austad**, ISM, NTNU
Andre samarbeidspartnere: Førsteamanuensis **Gunnhild Aaberge Vie**, Kjartan Sarheim Anthun, Ph.d. (Sintef og NTNU), Professor Fredrik Carlsen (Fakultet for økonomi).

Life experiences and health – a professional concern? A study from Norwegian general practice

Prosjektperiode: 01.02.18 – 02.08.24 (50%)

Økonomi: Midler fra Allmennmedisinsk forskningsfond (AMFF) og AFE

Å lytte til pasienten har alltid vært en viktig del av medisinen. For at klinikerens skal kunne jobbe effektivt, er det viktig å innhente en grundig anamnese/sykehistorie som både setter søkelys på biomedisinsk informasjon og vektlegger pasientens opplevelse av situasjonen. For dette formålet er det utviklet en pasientsentrert metode for det kliniske intervjuet. Som kliniker møter jeg ofte pasienter med smertefulle og dramatiske livserfaringer som åpenbart påvirker deres helse. Fastleger som treffer sine pasienter over tid, er i en unik posisjon til å kunne observere og utforske hvordan pasienters liv og helse påvirker hverandre.

Formål: Formålet med denne studien er å undersøke betydningen av livshistorier (narrativer) og deres innvirkning på helsen i allmennpraksis; både fra allmennlegenes og pasientenes perspektiv.

Materiale og metode: Delstudie 1: Fokusgruppestudie. I 2016/2017 gjennomførte vi tre fokusgruppeintervjuer blant NTNU-tilknyttede fastleger. Preliminær artikkeltittel: «Adverse life experiences and health – a professional concern for GPs. A qualitative study from Norwegian General Practice». Delstudie 2: Fokusgruppestudie. Her vil vi gjennomføre nye analyser av fokusgruppeintervjuene som vi utførte blant NTNU-tilknyttede fastleger og i tillegg ta med analyse av et fjerde fokusgruppeintervju som ble utført blant en gruppe danske allmennlegger med spesiell interesse for personsentrert/humanistisk medisin. I analysene vil vi belyse allmennlegers ulike tilnærminger til pasientenes historier om vonde livserfaringer fra ulike teoretiske perspektiv. Delstudie 3: Autobiografistudien. I denne studien vil vi undersøke hvilke livshistorier pasientene selv synes det er relevant å dele med sine fastleger dersom de blir invitert til å skrive et brev til fastlegen (autobiografi i allmennpraksis).

Status per nå: Stipendiaten hadde i 2020 delvis permisjon pga manglende vikar i klinisk praksis og stor klinisk arbeidsbyrde i tilknytning til pandemien. Artikkel 1 er snart klar for innsending.

Personer som deltar i prosjektet:

Stipendiat: **Marianne Rønneberg**, lege

Hovedveileder: **Linn Getz** (AFE)

Biveileder: **Bente Prytz Mjølstad** (AFE)

Samarbeidspartner, Lotte Hvas, allmennlege Dr.med. Allmennmedisinsk Forskningsenhet, Universitetet i København.

Er kognitiv atferdsterapi god behandling av kronisk utmattelsessyndrom?

Prosjektperiode: 15.09.2012–15.09.2015 (100 %), men prosjektet har blitt meget forsinket pga. stipendiatens sykdom. Det er foretatt midtveisevaluering. Antatt disputas vår 2022.

Prosjektbeskrivelse: Helsedirektoratet etterlyste dokumentasjon på behandling av kronisk utmattelsessyndrom CFS/ME. Nasjonal kompetansetjeneste for sammensatte symptomlidelser (NKSL) vil med denne studien bidra til viten om kognitiv atferdsterapi (CBT) er effektiv behandling ved CFS/ME. Selv om standard, individuell CBT er den best

dokumenterte behandlingsmetoden sammen med gradert treningsbehandling, er det ikke konsensus om dette verken nasjonalt eller internasjonalt, på grunn av få randomiserte studier, varierende kvalitet og moderat evidens. Derfor er vårt mål å teste effekten av individuell standard CBT, i en randomisert, kontrollert studie med 1-års follow up. Hovedutfallsmål er fysisk funksjon, helserelatert livskvalitet, og utmattelse. I tillegg til hovedstudien vil man se på risikofaktorer ved CFS/ME i den kliniske studien med inntil 1 års oppfølging, samt nevropsykologiske faktorer ved cfs/me.

Status nå: Artikkel 1 er publisert i et nivå 2 tidsskrift: *Rasouli O, Gotaas ME, Stensdotter AK, Skovlund E, Landrø NI, Dåstøl P, Fors EA. Neuropsychological dysfunction in chronic fatigue syndrome and the relation between objective and subjective findings. Neuropsychology. 2019 Jul;33(5):658-669.*

Artikkel 2 er submittert og under review. Artikkel 3 er under arbeid.

Personer som deltar i prosjektet: Phd-stipendiat: Merethe O Eide Gotaas.

Hovedveileder: **Egil A Fors** (AFE). Biveileder: Tore Charles Stiles (Psykologisk institutt, NTNU), Petter Christian Borchgrevink (NTNU, ISB + Avdeling for smerte og sammensatte symptomlidelser, St. Olavs Hospital HF). Økonomi: Opprinnelig prosjektperiode finansiert av Samarbeidsorganet mellom Helse Midt-Norge RHF og NTNU.

The general practitioner's role in following up adolescents' and young adults' health

Prosjektperiode: 01.11.2020-31.10.2023 (100 %)

Finansiering: NTNU (RSO-stilling)

Selv om de fleste ungdommer har god helse, opplever en ikke ubetydelig andel unge mennesker fysiske og/eller psykiske helseplager. Gjennom ungdomstiden skjer mange endringer både fysisk og sosialt, i forbindelse med overgang til utdanning eller arbeid, flytting fra foreldrehjem og økende selvstendighet og ansvar. Vi ønsker i dette prosjektet å beskrive hvordan norske ungdommer bruker fastlegen gjennom perioden fra ungdomsskole til ung voksen, og se på hvordan bruken skiller seg for ulike grupper. Vi ønsker å se på om innføring av fraværsgrense i videregående har konsekvenser for ungdoms helsetjenestebruk, ut over det som spesifikt knytter seg til attestbehov hos elever og vi ønsker å se på hvordan foreldres utdanning henger sammen med ungdommers helsetjenestebruk. Prosjektet er i oppstartsfasen.

Prosjektet vil knyttes til et større prosjekt finansiert av NFR (se prosjektet Antenatal care in primary health services).

Deltakere i prosjektet: Kandidat: Kirsti Wahlberg, lege

Hovedveileder: Førsteamanuensis **Gunnhild Åberge Vie**, AFE/ISM, NTNU

Biveileder: Førsteamanuensis Kristine Pape, ISM, NTNU

Motivational interviewing in long-term sick absence: A randomized controlled trial with mixed methods (2 Phd-prosjekter).

Samarbeidsprosjekt mellom NTNU (ISM og Psykologisk inst) og NAV. NFR-prosjekt i HELSEVEL. **Prosjektleder (PI) er professor Egil Fors** (AFE)

Målet med studien «Bedre sykefraværsoppfølging: Effekt av motiverende intervju på sykefravær hos langtidssykmeldte – en RCT med kombinerte metoder» er å undersøke

hvordan bruken av motiverende intervju kan bedre tilbakeføring til arbeid (RTW) og bedre sykefraværsoppfølging.

Motivasjonsfaktorer kan påvirke RTW-prosessen på flere måter, inkludert det å søke medisinske råd, delta aktivt i medisinsk rehabilitering og det å opprettholde kontakt med arbeidsplassen. Enkeltpersoner kan oppleve RTW-barrierer som f.eks. smerter, lav mestringsforventning, unngåelse, lav selvtillit og lite sosial støtte som gjør at tilbakeføring til arbeid kan bli et problem. Deltagerne i studien vil være de som har gitt samtykke om deltagelse, er mellom 18-60 år, sykmeldt i over 7 uker (minst 50%) og som bor i Sør-Trøndelag fylke. Studien bruker både kvalitative og kvantitative metoder for å undersøke effekten av intervensjonene og virkningsmekanismer knyttet til dem. Data vil bli samlet inn på ulike tidspunkt og ved hjelp av ulike måleinstrumenter på primære (RTW) og sekundære utfallsmål (som for eksempel helse og livskvalitet). Det er 2 Phd-kandidater i prosjektet, beregnet disputas for begge er april 2021 (avhandlingene er til vurdering).

Phd-kandidat 1: Vegard Foldal. Hovedveileder sosiolog Marit Solbjør, ISM; Biveiledere: **Egil A Fors** (AFE, ISM), Lene Aasdahl ISM

Phd-kandidat 2: Martin Standal. Hovedveileder prof. Roger Hagen (NTNU, psykologisk institutt & UiO). Biveiledere: **Egil A Fors** (AFE, ISM), Chris Jensen (NTNU og Rauland Behandlingssenter), Odin Hjemdahl, NTNU, Psyk Inst.

Økonomi: Prosjektet er finansiert av Forskningsrådet NFR (prosjektnr 256633), 10 mill. Foreløpig sluttdato for prosjektet: 1.3.2022

Taus Tids Tale (TTT). Tjenesteutforming og forebygging av helseskader og mangel på mening i hverdagen hos sårbare unge voksne, agency-utvikling og relasjonskompetanse

Prosjektperiode: 01.09. 2019 – 01.09.2022 (100%)

Økonomi: Midler fra NTNU-Trondheim Universitetskommune.

Unge voksne med flyktningebakgrunn havner i medias søkelys når noe styrer galt av sted. De er slik sett veldig synlige. Adresseavisens «Ukeadressa-bilaget» 8. des 2018 var viet enslige, mindreårige flytninger. Reportasjen peker på at de fleste klarer seg relativt bra, men anslagsvis en tredjedel sliter med søvnvansker og psykiske plager i tillegg til det unge mennesker generelt kan streve med. Imidlertid får vi vite at psykologhjelp oppleves stigmatiserende, de unge skriver seg ut av spesialisthelsetjenesten, men etterspør samtidig tilgang til lege-hjelp når de føler seg i dårlig form. Vi vil i vår studie ta opp det spørsmålet, reise spørsmål om hvordan tjenester utformes og ønskes utformet, samt utforske informasjonsutvekslingen og relasjonskompetansen mellom kommunale etater og hvordan denne oppleves av de involverte parter. Målet med dette prosjektet er å bidra til forskningsbasert tjenesteutforming til, og forebygging av helseskader og mangel på mening hos, unge voksne med flyktningebakgrunn som har ankommet Norge uten foresatte/foreldre og som er bosatt.

Status nå: Til tross for store utfordringer med å gjennomføre intervjuer under pandemien, er prosjektet i bra framdrift.

Personer som deltar:

Stipendiat: **Gjertrud Moe**, 100 %

Hovedveileder: Borgunn Ytterhus, sosiolog og professor (ISM)

Biveiledere: **Linn Getz**, professor; **Bente P Mjølstad**, fastlege/førsteamanuensis (AFE)

Øvrige: Betty Pettersen, førsteamanuensis/kommuneoverlege og Reza Monajemi, rådmannens stab, Trondheim kommune, vil bidra inn i prosjektet som døråpner og rådgiver.

CFS/ME versus fibromyalgi: En sammenligning av immunsystemet og psykiatriske forhold versus friske kontroller.

Prosjektperiode: 2014-2017 (gjenopptatt etter forsinkelser).

Kroniske lidelser som kronisk utmattelsessyndrom (CFS/ME), fibromyalgi (FM) og andre kroniske smertelidelser er svært belastende på rammede individ og deres familier. Disse sykdommene er komplekse, og har trolig biologiske så vel som psykologiske forankringer. Årsakene til utvikling av CFS/ME og FM er ukjent, og det finnes få tilfredsstillende behandlingsmetoder for denne gruppen pasienter. Det er flere indikasjoner på at disse lidelsene har sammenheng med inflammatoriske prosesser så vel som med psykiatriske forhold.

Formål: Øke kunnskap om de biologiske/immunologiske tilstandene i kombinasjon med psykometriske målinger hos disse pasientene for å bidra i forebygging og rehabilitering. I dette prosjektet vil hovedfokuset være cytokinmålinger for å sammenlikne forekomst ved CFS/ME og FM. Design: Sammenliknende tverrsnittsstudie. Midtveisevaluering ble foretatt 8.2.2018. Sannsynlig disputas høst 2021/vår 2022, forsinket pga. sykdom.

Økonomi: Finansiert av Samarbeidsorganet mellom Helse Midt-Norge RHF og NTNU.

Resultatene i form av vitenskapelige publiseringer:

Status nå – publiserte arbeider:

Article 1: Groven N, Fors EA, Reitan SK. Patients with Fibromyalgia and Chronic Fatigue Syndrome show increased hsCRP compared to healthy controls. Brain Behav Immun. 2019 Oct;81:172-177.

Article 2: Groven, Nina; Fors, Egil Andreas; Stunes, Astrid Kamilla; Reitan, Solveig Merete Klæbo. MCP-1 is increased in patients with CFS and FM, whilst several other immune markers are significantly lower than healthy controls. Brain, Behavior, & Immunity – Health 2020; Volum 4

Article 3: Groven N, Fors EA, Reitan SK: CFS/ME, FM and the kynurenine pathway (ongoing).

Personer som deltar i prosjektet:

Phd-stipendiat Nina Groven NTNU, Inst for nevromedisin. Hovedveileder og PI Solveig Klæbo Reitan, overlege/professor, NTNU, Inst for nevromedisin. Biveiledere: Valentina Iversen førsteamanuensis NTNU / Ecrine-koordinator St Olav; **Egil A Fors** professor AFE/ISM NTNU.

Vulvasmerter

Økonomi: Finansiert av Norske Kvinners Sanitetsforening.

Design: The study is designed as a randomized controlled trial. The study sample will be allocated randomly to multimodal treatment by a vulva team or to standard treatment by a single specialist, who will be either a gynaecologist or a dermatologist. Objectives: Compare a multimodal, multidisciplinary treatment (intervention group) with standard treatment (control group) in reducing vulvar pain. Primary outcomes: Extent and intensity of pain (visual analogue scale). Secondary outcomes: Illness perception, quality of life,

sexual function, vulvar sensitivity (cotton swab test and algometer score), pelvic floor muscle function (digital assessment/modified Oxford scale (MOS).

Status nå: 50% stilling i 2018, men kandidaten er for tiden i permisjon til mai 2022 pga et samtidig LIS-løp i gynekologi. Det beregnes disputas vår 2023.

Personer som deltar i prosjektet: Phd-kandidat gynekolog Per Kristen Teigen. PI er professor Berit Schei Hovedveileder er **Egil Fors.** Biveileder: Førsteamanuensis gynekologi Cecilie Hagemann.

Interpreter-mediated consultations in primary care: Doctor – minority patient's role-relational interactional dynamics in Norwegian healthcare delivery

Tolkemedierte samtaler i primærhelsetjenesten. Phd prosjekt i språkvitenskap ved NTNU. *Prosjektperiode:* 2016 – *Stipendiat:* Silje Ohren Strand

Hovedveileder: Gøril Tomassen, Institutt for språk og litteratur, NTNU

Biveiledere: Patrick Kermit, IPH og **Linn Getz**, AFE/ISM. Prosjektet har ikke hatt aktivitet i 2020 pga sykdom.

Postdoc prosjekter og samarbeidsprosjekter med andre miljø

ConVenTu studien (Control of ventilation tubes)

Prosjektperiode: 15.08.2017-14.08.2024

Økonomi: Mottatt midler fra Felles Forskningsutvalg (2020) og Samarbeidsorganet

Prosjektbeskrivelse: Studien er en multisenter, randomisert, non-inferiority studie av barn i alderen 3-10 år som har fått satt inn dren i trommehinnen. Totalt inkluderes 400 barn etter operasjon på 7 sykehus i Norge. Halvparten av barna vil få oppfølging av ØNH-lege og den andre halvparten hos fastlege. Det primære utfallsmålet er barnets endring i hørsel etter to år, men vi vil også undersøke andre audiologiske data, antall re-operasjoner, subjektive plager, komplikasjonsrate, livskvalitet mm.

Det vil også gjøres en kvalitative studier av foresatte og det planlegges en helseøkonomisk studie.

Status: Datainnsamling begynte høsten 2017. Prosjektet utgår fra Institutt for Nevromedisin og Bevegelsesvitenskap (INB), NTNU. En postdoc (Ann-Helen Nilsen) er i gang med hovedfokus på de kvalitative studiene.

Prosjektledergruppe: Ann-Helen Nilsen, postdoc.

Bjarne Austad, Wenche Moe Thorsteinsen, **Anne-Sofie Helvik**.

I tillegg deltar en ØNH lege og en prosjektkoordinator på hvert av de deltagende sykehusene.

Status: Studiepublisert protokoll i Trials i 2020

Long-term risk of progression following cervical intraepithelial neoplasia grade 1: a national cohort study

Prosjektperiode: 2020 – 2023 (30 %)

Finansiering: Kreftforeningen, ansettelse ved Kreftregisteret

CIN1 is often managed conservatively by active surveillance, due to high regression rate and low progression rate to high premalignant lesions or cancer

Cervical intraepithelial neoplasia grad 1 (CIN1) håndterer vi oftest konservativt, fordi vi anser regresjonsraten som høy og progresjonsraten til høygradig forandringer og kreft som lav. Studiene på dette er dog få og til dels gamle. I denne nasjonale, populasjonsbaserte kohort studien skal vi kartlegge risiko for progresjon ved CIN1 og i hvor stor grad kvinner med CIN1 ender med behandling.

Metode: Alle data er hentet fra nasjonale helseregister. Studiepopulasjonen er trukket fra alle kvinner registrert med minst en celleprøve i cytologiregisteret fra 01.01.2020 til 31.12.2019.

Status per nå: Variabelliste har blitt definert, analyseplan er klar, datauttrekk er foretatt ved Kreftregisteret og nå er arbeidet med å koble datafiler, avklare uklare data i filene, samt lage variabler i gang. Det planlegges å starte analyse av data i mars-april 2021.

Deltakere i prosjektet:

Ingrid Baasland, postdoc Kreftregisteret og også ansatt ved AFE, ISM, NTNU
Ameli Trope (Kreftregisteret), Tone Bjørge, (UiB, samt Kreftregisteret), Signe Opdahl (ISM, NTNU), Gry B Skaare (Kreftregisteret), Birgit Engesæter (Kreftregisteret), Mari Nygaard (Kreftregisteret).

Konsekvenser av overvekt

Prosjektperiode: 2016-2021

Økonomi: Samarbeidsprosjekt med Nasjonalt folkehelseinstitutt (FHI), finansiert av NFR (GÅV og CHE). Prosjektet inkluderer også en stipendiatstilling (MB, se disputaser 2020) finansiert av Samarbeidsorganet mellom Helse Midt-Norge RHF og NTNU.

Prosjektet benytter genetiske varianter i instrumentvariabelanalyser for å studere sammenhengen mellom kroppsmasseindeks (KMI) og ulike utfall. Målet er å gi mer valide estimer for sammenhenger der tidligere epidemiologiske studier kan ha vært utsatt for confounding eller omvendt årsaksforhold. Vi ser også på utviklingen i KMI over tid i befolkningen. Prosjektet bruker data fra HUNT-studien, koblet til data fra Statens skjermbildeundersøkelser, NPR, KUHR og SSB.

Medarbeidere: Maria Brandkvist Vie, (stipendiat ISM, NTNU, disputert 2020)

Rønnaug Ødegaard (St Olavs Hospital, biveileder for Maria)

Johan Håkon Bjørngaard (ISM, NTNU, biveileder for Maria)

Bjørn Olav Åsvold (ISM, NTNU)

Ben Brumpton (KG Jebsen senter for genetisk epidemiologi, ISM, NTNU)

Gudrun Maria Waaler Bjørnelv (ISM, NTNU)

Doriane Mignon (ISM, NTNU)

Christina Hansen Edwards (stipendiat FHI)

Jonas Minet Kinge (FHI, hovedveileder for Christina)

Gunnhild Åberge Vie, ISM, NTNU (permisjon fra postdoc i 2020, var hovedveileder for Maria)

SupportPrim: Utvidet beslutningsstøttesystemet til leger i allmennpraksis

SupportPrim er et omfattende NFR-støttet prosjekt der målet er å forbedre behandlingen av muskel- og skjelettplager i allmennpraksis ved hjelp av beslutningstøtte basert på kunstig intelligens. Prosjektet ledes av professor Ottar Vasseljen ved ISM/NTNU.

AFEs Bjarne Austad er fra 2020-21 med som prosjektmedarbeider på Arbeidspakke 4 som vil teste effekten av stratifisert behandling av muskel- og skjelettplager. Effekten av en utviklet, stratifisert behandlingstilnærming skal her testes i en randomisert kontrollert studie blant leger i allmennpraksis. Infrastrukturen PraksisNett skal anvendes for å rekruttere deltakere. Pasienter blir stratifisert i 3 ulike risikogrupper ved hjelp av screeningverktøyet Keele StarT MSK Tool utviklet av Keele University i UK.

Allmennleger i intervensjonsgruppen blir informert om i hvilken av risikogruppene deres pasienter befinner seg (lav, medium eller høy), og de får tilpassede råd om behandling basert på risikogruppene. Allmennlegene i kontrollgruppen fortsetter behandling av sine pasienter som vanlig. <https://www.ntnu.no/supportprim>

Kystsamfunn i endring. Generasjon, helse og bærekraft

Prosjektperiode: 2018 –

Phd kandidat Sofie Lauvås Hjorthen

Det tilhører paraplyen NTNU Oceans: <https://www.ntnu.edu/oceans/havlandet-norge>

Status: følgende artikkel publisert: Hjorthen SL, Sund ER, Skalická V, Steinar Krokstad S. Understanding coastal public health: Employment, behavioural and psychosocial factors associated with geographical inequalities. The HUNT study, Norway. Soc Sci Med 2020 Nov;264:113286.

Doi: 10.1016/j.socscimed.2020.113286. Epub 2020 Aug 16.

Linn Getz sto sentralt i utarbeidelse av søknaden som finansierte prosjektet og er med i forfattergruppa for prosjektets artikkel 3.

Multimorbidity, mortality, and main causes of death among users of hypnotic and anxiolytic drugs and or opioids

Cross-sectional and a longitudinal follow-up study in primary healthcare in Iceland

Project period 1.1.2013 –

The prevalence of multimorbidity is presumably associated with increased use of medicines. During the last decades, the use of hypnotic and anxiolytic benzodiazepine derivative drugs and opioids have increased dramatically. Based on our comprehensive medical record registered database from primary healthcare in Iceland on multimorbid patients and controls (nearly 222,000 patients), we linked this database with the national prescription register and the death register. The aim is to analyse prevalence of multimorbidity and disease patterns, based on different definitions of multimorbidity. Furthermore, to analyse mortality among users of sedatives and or opioids.

Persons involved:

Kristjan Linnet, Cand. Pharm. (principal investigator), Margrét Ólafía Tómasdóttir (Phd thesis from AFE Trondheim), Frída Gudny Birgisdóttir, Emil L. Sigurdsson, Lárus Gudmundsson, **Johann A. Sigurdsson** (AFE).

The Icelandic Childbirth and Health Study

Project period: 2017 – 2021

From 2008 to 2011, a large amount of data was collected among pregnant women in Iceland; phase I in weeks 12-20 of their pregnancies; with 1111 participants; Phase II 4-5 months after birth (N= 756; and phase III 12-18 months after birth (N= 657). The cohort in phase I, was estimated to be about 23% of all births year 2009-2010 in Iceland.

This part of the study titled Opting for natural birth: women's attitudes and views towards interventions and the use of technology in childbirth, is born out of a concern for how attitudes and views towards interventions and the use of technology in childbirth impregnates the experience and possibly the outcome of pregnancy, and childbirth. Little is known about how pregnant and childbearing women think about interventions and the use of technology in pregnancy. Even less is known if their views and thoughts possibly influence the outcome of childbearing for them or their child.

Persons involved Hildur Kristjánsdóttir, midwife, University of Iceland, Miriam Lukasse, midwife, Akershus and Oslo University.

Principal investigators: **Johann Agust Sigurdsson** (AFE), and Hildur Kristjánsdóttir, midwife, Iceland.

Funds: Mainly The Research Fund of the Icelandic College of Family Physicians.

I vilken utsträckning kan Centorkriterier bedömas vid digitala vårdkontakter?

Prosjektperiode: 2019-2021

Økonomi: Regionala (Västra Götalandsregionen, Sverige) FoU midler

Prosjektbeskrivelse: Målet er å sammenligne samsvar mellom vurdering av Centorkriterier ved digital og fysisk legeundersøkning. Sekundærmål er å undersøke aldersforskjell, samsvar mellom selverklæring og fysisk undersøkelse, og sammenlikne pasientopplevelse ved digital vs. Fysisk undersøkelse når pasienten søker for halsont. 200 pasienter kommer inkluderes, rekruttering skjer på flere legecenter i Gøteborg. Alle deltaker undersøkes både via mobilapp og fysisk besøk.

Personer som deltar i prosjektet:

Pär-Daniel Sundvall (FoU-centrum Södra Älvsborg), Patrycja Woldan-Gradalska, Eva-Maria Fuchs, Martin Franzelius, Frida Liljegren, Sara Folkerman, Gudrun Greim (Närhälsan Online), Anette Larsson (FoU-centrum Södra Älvsborg), Ingmarie Skoglund (Gøteborgs universitet), **Halfdan Petursson** (AFE), Ronny Gunnarsson (Gøteborgs universitet, FoU-centrum Södra Älvsborg).

Med nese for Kols

Prosjektperiode: 2019 – 2023

Phd- kandidat: Marte Øie, Lege ØNH- INB, NTNU

Finansiering: Samarbeidsorganet HMH-NTNU

Prosjektbeskrivelse: Dette er en studie med fokus på nese-bihule symptom og livskvalitet hos personer med Kols sammenlignet med en kontrollgruppe.

Status per nå: All datainkludasjon er ferdigstilt og første artikkelen er publisert:

Rhinosinusitis without nasal polyps in COPD.

Hovedveileder: førsteamanuensis Wenche Moe Thorstensen, INB
Biveiledere: professor **Anne-S. Helvik**, professor Sverre Stensvåg UIB, og prof.
Emeritus Malcom Sue-Chu (tidligere ISB, NTNU)

Alcohol consumption in older adults with cognitive impairment and dementia

Prosjektperiode: 2020 – 2023), (100 %)

Phd- kandidat: Ben Kvamsvåg, Psykolog- ISM, NTNU

Finansiering: Kontaktutvalget ved Sykehuset innlandet

Prosjektbeskrivelse: Overordnet mål for studien er å få økt kunnskap om alkoholkonsum og konsekvenser av slikt konsum blant eldre med symptomer på kognitiv svikt og demens i Norge. Dette for å utvikle behandling og pleie i spesialist og kommunehelsetjenesten og forbedre situasjonen for pårørende. Vi bruker data fra Norsk pasientregister for personer som kommer til utredning for kognitive svikt i spesialisthelsetjenesten. Data kobles mot reseptregisteret og register for behandling i spesialist og kommunehelsetjenesten.

Hovedveileder: professor **Anne-S. Helvik**. Biveiledere: post.doc Kjerstin Tevik, ISM og Sverre Bergh, AFS, Sykehuset innlandet HF & NKAH, Vestfold HF

Health-related Quality of Life and Surgical Management of Nasal Obstruction and Chronic Rhinosinusitis

A register-based study on patients undergoing septoplasty, radiofrequency therapy of inferior turbinate, and functional endoscopic sinus surgery”

Phd-kandidat: Ann Helen Nilsen (R.N), avsluttet med disputas 17.09.2020.

Veiledere: professor førsteamanuensis Vegard Bugten (hovedveileder) og Wenche Moe Thorstensen, og professor Ståle Nordgård, (alle: INB, NTNU og St. Olavs hospital-ØNHavdelingen), **Anne-S Helvik** (biveileder).

Komité: professor dosent MD Elisabeth Ericsson (R.N), Örebro universitet (første opponent) og Seksjonsoverlege Torgeir Storaas, Haukeland universitetssjukehus (andre opponent) og førsteamanuensis Dordi Austeng, NTNU.

Prøveforelesning: "Covid-19 og luktesansen – hva vet vi i dag»

AFU – prosjekter

Å se mennesket- kan forståelse og bruk av noen psykoterapeutiske begreper og bedre forståtte pasienter og mindre frustrerte (fast)leger

Nytt AFU-prosjekt 2020. *Prosjektperiode* 2020 – 21

Økonomi: AFU-stipend for Kari Thori Kogstad (4 mnd.)

Stipendiat Kari Thori Kogstad, spesialist i allmennmedisin og fastlege ved Gjerdrum legesenter fikk 4 måneders AFU stipend i 2020 for prosjektet.

Status: Rapport fullført i 2020. Planlegges videreført til publikasjon i 2021.

Personer som deltar: **Linn Getz** (veileder). Samarbeidspartnere: Prof. I psykologi Siri Gullestad, UiO og psykiater Svein Haugsgjerd, Oslo.

Barselomsorg hos fastlegen

Nytt AFU prosjekt 2020. *Prosjektperiode:* oktober 2020 –

Økonomi: AFU-stipend for Christine Agdestein (4 mnd.)

Det har vært rapportert om varierende innhold og gjennomføring av 6 ukers postpartum kontroller etter fødsel. Innholdet i retningslinjer er noe vagt. Vi ønsker i denne studien å se nærmere på det faktiske innholdet i postpartum-kontrollene og i tillegg undersøke kvinnes forventninger og tilfredshet med kontrollen. Vi planlegger en spørreundersøkelse blant kvinner som har gjennomført postpartum kontroll hos sin fastlege. For å få generaliserbare data er det viktig å sikre geografisk spredning i inklusjon av pasienter. Vi ønsker å samle data fra tilfeldig utvalgte fastlegekontor i de fire regionale nettverkene gjennom Praksisnett.

Personer som deltar: Christine Agdestein, fastlege. Veileder; **Bente Prytz Mjølstad**, **Gunnhild Vie** og **Ingrid Baasland**, alle AFE.

Effekten av en intervensjon gjennomført av allmennleger og kommuneoverlege for å bedre forskrivningspraksis av opioider, benzodiazepiner og hypnotika i en norsk bykommune

Nytt AFU stipend 2020. *Prosjektperiode* 2020 –

Økonomi: AFU stipend til Muhunthan Navaratnam 4 måneder.

Muhunthan (Mudde) Navaratnam, spesialist i allmennmedisin og fastlege har i samarbeid med kommuneoverlege i Molde Cato Innerdal, **Linn Getz** og Håvard Skjellegrind fått 4 måneder AFU stipend for å forske på effekten av en intervensjon gjennomført av allmennlegene og kommuneoverlegen i Molde for å bedre forskrivningspraksis av opioider, benzodiazepiner og hypnotika. Hovedveileder: Førsteamanuensis i allmennmedisin Håvard Skjellegrind, HUNT forskningsgruppe, ISM.

Evaluerings av AFU stipend 2009-2019

Prosjektperiode: februar 2020 – 21

Økonomi: AFU-stipend for Anne Jølle (6 mnd.)

Prosjektet går ut på å evaluere allmennpraktikerstipendene fra Allmennmedisinsk Forskningsutvalg (AFU) fra 2009 til 2019. Evalueringen er viktig for at AFU-stipendene skal fortsette å stimulere til forskning i allmennpraksis. Spørreskjema til alle som har mottatt AFU-stipend og personer i de allmennmedisinske akademiske miljøene, intervju av utvalgte informanter.

Personer som deltar: **Anne Jølle**, fastlege, Ph.d. Veileder: **Bente Prytz Mjølstad**.

AFU prosjekt: Hvem er vi – sykehjemsleger (i pause pga pandemien)

Prosjektperiode: 2018 –

Økonomi: AFE midler, AFU-stipend

Dette er en spørreundersøkelse blant sykehjemsleger i Trondheim kommune og øvrige Trøndelag. Datainnsamling ble gjennomført våren 2019.

Personer som deltar: Sykehjemslege Cecilia Carstedt mottok i 2019 et 3 måneders AFU stipend for å arbeide videre med analyse og publisering. På grunn av endrede planer har Carstedt overlatt AFU stipendet og videre arbeid med dataanalyse til Elizabeth Kimbell, sykehjemsoverlege i Trondheim kommune, med oppstart i 2020.

Status 2020: På grunn av smittevernarbeid i Trondheim kommune måtte Kimbell ta pause fra arbeidet med denne studien.

Veiledere: **Anne-Sofie Helvik** og **Linn Getz**.

Livserfaringer og fedmeutvikling

AFU prosjekt kombinert med Hovedoppgave medisin.

Prosjektperiode: 2018-20 (avsluttet 2020)

Hovedoppgave i medisin ved medisinstudentene Elin Stranden og Ida Foyn Gundersen, veiledet av **Bente Mjølstad** og **Linn Getz**. Prosjektsamarbeid med AFU stipendiat Kai Brynjar Hagen og **Anna Luise Kirkengen**. Prosjektet ble avsluttet med artikkel i Tidsskrift for Den norske legeforening i 2020:

<https://tidsskriftet.no/2020/11/originalartikkel/belastende-livserfaringer-blant-pasienter-med-sykelig-overvekt>

Kai Brynjar Hagen: bokkapittel I Rani Lill Anjum et al. boka *Rethinking Causality* (Springer 2020): [Lessons on Causality from Clinical Encounters with Severely Obese Patients](https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-41239-5_10). https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-41239-5_10

Videreutviklet: Fastlegeordningen 2.0. Økt kunnskap om dagens fastlegeordning

Prosjektperiode: høst 2018 – 2021

Økonomi: AFU-stipend for Børge Norberg og Tor Magne Johnsen

Initiativet til prosjektet Fastlegeordningen 2.0 kom under et kurs for NTNUs lektorer i 2018. Prosjektet representerer et innovativt samarbeid mellom ulike aktører utenfor og i akademia. Deler av Gjennom dagnadsprosjektet Fastlegeordningen 2.0 -

Trønderopprøret har kandidatene bidratt til å etablere et nasjonalt søkelys på fastlegeordningen og løfte fastlegeordningen opp på den politiske dagsorden. Dette arbeidet har motivert til et ønske om å frembringe kunnskap om fastlegeordningen, og ønske om å utarbeide protokoll for to Phd-prosjekter. Målet er å bidra til økt kunnskap om dagens fastlegeordning, og dermed kunne si mer om hvilke endringer som er nødvendige for å kunne utvikle en framtidsrettet og robust fastlegeordning. Intensjon med prosjektet er å få bedre kunnskap om; hva fastlegene faktisk utretter av arbeidsoppgaver,

hvordan politiske føringer kan ha bidratt til dagens situasjon, der en stor andel av fastlegene opplever arbeidshverdagen som for belastende, hvordan eksterne helseaktører påvirker fastlegenes arbeidshverdag, og på hvilke måter en eventuell styrking av fastlegeordningen kan gi gevinster i det øvrige helsevesen

Status: Publikasjon i Tidsskrift for den norske legeforening, 2020:

Komplekse problemstillinger i allmennpraksis – en prevalensstudie | Tidsskrift for Den norske legeforening (tidsskriftet.no)

Arbeid med et neste manus basert på samme datamateriale har startet.

Personer som deltar: **Børge Nordberg** og Tor Magne Johnsen, fastleger og universitetslektorer ved NTNU. Veileder: **Linn Getz**. Samarbeidspartnere: **Johann A. Sigurdsson** og **Frode Helgetun Krogh** (AFE-tilknyttet rådgiver survey/statistikk).

Prosjektet ledet videre til en survey under covid-19 pandemiens «lockdown» i april 2020 om fastlegers erfaringer med korona-pandemien, inkludert bruk av videokonsultasjoner, se nedenfor.

Videokonsultasjoner under pandemien – studie blant norske fastleger

Videreutviklet samarbeid etter AFU prosjektet omtalt over. I tillegg til Børge Norberg og Tor Magne Johnsen og Frode Helgetun Krogh, deltar **Linn Getz** og Bjarne Austad her som veiledere/medarbeidere. Prosjektet har videreutviklet seg til et formelt samarbeid med Nasjonal senter for E-helse i Tromsø og resulterte i en søknad til NFR som fikk innvilget 11,8 mill kr fra 2021, hvorav ett Phd stipend skal gå **til Børge Norberg/AFE Trondheim**. En første artikkel basert på materialet fra lockdown surveyen ble godkjent i 2020:

[Suitability of Video Consultations During the COVID-19 Pandemic Lockdown: Cross-sectional Survey Among Norwegian General Practitioners – PubMed \(nih.gov\)](#)

Hovedoppgaver medisin, masteroppgaver og andre mindre prosjekter

En systematisk review om intranasal vs. intravenøs smertelindring av barn med moderate og sterke smerter.

Hovedoppgave for medisinstudent Marcus Prescott. Samarbeid med Universitetet i Oslo (Odd Martin Vallersnes), biblioteket (Sindre Pettersen) og Melanie Rae Simpson (kombistilling ved Klinforsk på St Olav og ISM). Veiledet av **Bjarne Austad**.

Hovedoppgave medisin: Strategier for felles forståelse. En studie av fastlegens møte med pasienters forventninger rundt bildediagnostikk

Prosjektperiode: 2019-

Hovedoppgave i medisin ved stud.med. Marie Kaltenborn Nyquist og Karina Ellingsen Walderhaug, som har gjennomført en kvalitativ observasjons- og intervjustudie av fastleger med fokus på deres strategier for å unngå henvisninger til bildeundersøkelser som ikke er strengt medisinsk indisert. Veiledet av Bente Prytz Mjølstad. Innlevert og godkjent oppgaven høsten 2020, artikkel under utarbeidelse.

Hovedoppgave medisin: Do they cope or mope? A survey of GPs' experiences with the gradual renewal of the Norwegian cervical cancer screening programme

Prosjektperiode: 2019–

Kort prosjektbeskrivelse: Screeningprogrammet mot livmorhalskreft har gjennomgått store endringer. Fastlegene har en sentral rolle som prøvetakere og formidlere av resultat og videre håndtering. Denne studien har undersøkt fastlegenes erfaringer med Livmorhalsprogrammet og dets nylige endringer. Vi har identifisert utfordringer knyttet til programmet og undersøkt hvilke informasjonskilder fastlegene bruker med tanke på livmorhalscreening.

Material og metode: Tverrsnittsstudie gjennom en kvantitativ, elektronisk spørreundersøkelse blant 429 norske fastleger i 2020

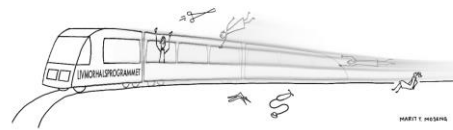
Navn på kandidatene: Anna Bowe, Sofie Afseth, medisinstudenter.

Hovedveileder: **Ingrid Baasland** (AFE, ISM, NTNU og Kreftregisteret)

Biveiledere: **Bente Prytz Mjølstad** og **Gunnhild Åberge Vie** (AFE, ISM, NTNU)

Oppgave innlevert januar 2021, artikkel planlegges.

*Logoen for studien av
livmorhalsprogrammet.
Tegner: Marit T. Moseng.*

Hovedoppgave medisin: Forsiktighetsregler og bekymringer i svangerskapet. En studie blant gravide i Norge

Prosjektperiode: 2020-

Hovedoppgave i medisin ved stud. Med. Mari H Hansen & Hanna S Mørkved, som baserer seg på en spørreundersøkelse blant gravide i Norge. Veiledet av **Bente Prytz Mjølstad, Bjarne Austad og Linn Getz** (alle i AFE). Prosjektmedarbeider: Psykolog M.Sc. Ingvill Øvsthus.

Hovedoppgave medisinstudiet: Røyking og genetikk- fra sedvane til risikoadferd

Prosjektperiode 2020 –

Vi ønsker å se på sammenhengen mellom genetiske varianter og sannsynligheten for å starte å røyke daglig og alder ved røykestart i ulike fødselskohorter. Vi ville se om sammenhengen mellom genvariantene og røyking hadde endret seg fra eldre kohorter, hvor røyking var vanlig, til yngre kohorter, hvor røyking var et mer marginalisert fenomen.

Kandidat: Sunniva Bøe Sikko

Hovedveileder: Førsteamanuensis **Gunnhild Åberge Vie**, AFE/ISM, NTNU

Biveileder: Professor Johan Håkon Bjørngaard, ISM, NTNU

Samarbeidspartnere: Robyn Wootton, George Davey Smith, Marcus Munafo, University of Bristol, UK

Hovedoppgave medisinstudiet: Pain acceptance and its impact on function and symptoms in fibromyalgia

Legestudent Synne F Tangen: Hovedoppgaver i medisin. Oppgaven ble bearbeidet til en vitenskapelig artikkel og publisert kort tid etter oppgavesensur i 2020:

Tangen, S. F., Helvik, A. S., Eide, H., & Fors, E. A. (2020). Pain acceptance and its impact on function and symptoms in fibromyalgia. Scand J Pain. Doi:10.1515/sjpain-2020-0049

Hovedveileder: Professor **Egil A Fors** (AFE). Biveiledere: Professorene **Anne-S Helvik** (NTNU, AFE) og Hilde Eide (Universitetet i Sørøst-Norge).

Hovedoppgave medisinstudiet: Should we be concerned about the vitamin A status among Norwegian pregnant women?

Prosjektperiode: 2019 –20

Vitamin A nivåene ble undersøkt hos 855 friske gravide kvinner fra Trondheim og Stavanger i andre og tredje trimester. En sekundær analyse av RCT. Oppgaven er godkjent og det planlegges videreføring til en vitenskapelig artikkel.

Medisinstudent Axel Siljov, Hovedveileder Unni Syversen IKOM, NTNU, Biveileder **Miriam K Gustafsson**.

Masteroppgave i folkehelse, NTNU: Kvinners opplevelse av HPV-test som analysemetode i Livmorhalsprogrammet

Prosjektperiode: 2020-2021

Kort prosjektbeskrivelse: Bakgrunnen for studien er endringen i screeningprogrammet for livmorhalskreft, hvor undersøkelsen med cytologi for påvisning av forstadier til livmorhalskreft har blitt erstattet med testing på humant papillomavirus (HPV) for deler av screeningpopulasjonen. Formålet med studien er å avdekke hvordan kvinner opplever å få en positiv HPV-screeningprøve, og hva kvinnene vet om humant papillomavirus. Studien vil samle data gjennom kvalitative intervju som tas opp på lydfil i perioden 2020-2021.

Mastergradsstudent: Rebekka Høydalsvik. Hovedveileder: Marit Solbjør, professor, ISM, NTNU. Biveileder: Ingrid Baasland, forsker AFE, NTNU, samt postdoc Kreftregisteret

Masteroppgave: En survey av 715 pasienter på Trondheim legevakt: sammenheng mellom pasienttilfredshet og Triagering.

Masteroppgave til Minna Laru. Hovedveileder Aslak Steinsbekk. Biveileder: **Bjarne Austad**, AFE. Samarbeid med Trondheim legevakt og ESIKT. I gang med å skrive artikkel.

Fysisk aktivitet ved diabetes typ 2 – en tvärsnittsstudie vid Närhälsan Eriksberg vårdcentral

Prosjektperiode: 2020-2021

Målet er å undersøke graden av fysisk aktivitet blant pasienter med diabetes typ 2 og assosiasjon mellom fysisk aktivitet og HbA1c. Prosjektet er obligatorisk forskningsprosjekt for en lege i spesialisering i allmennmedisin, Cal Ljung ST-läkare (Wästerläkarna Redegatan), veiledet av **Halfdan Petursson** (AFE).

Hur patienter med ont i halsen upplever undersökning via digital vård jämfört med vanligt läkarbesök

Prosjektperiode: 2019-2020

Økonomi: Regionala (Västra Götalandsregionen, Sverige) FoU midler

Spørreskjemaundersøkelse blant 89 pasienter for å sammenligne opplevelse av å undersøkes fysisk og digitalt (via mobilapp) for ont i halsen. Prosjektet er obligatorisk

forskningsprosjekt for en lege i spesialisering i allmennmedisin, Frida Liljegren ST-läkare (Närhälsan Eriksberg vårdcentral), veiledet av **Halfdan Petursson** (AFE), biveileder Pär-Daniel Sundvall (FoU-centrum Södra Älvsborg).

Hur lika värderar läkare i allmänmedicin Centorkriterierna?

Prosjektperiode: 2019-2020

Økonomi: Regionala (Västra Götalandsregionen, Sverige) FoU midler

Målet var å undersøke hvor kongruent 6 leger vurderer Centorkriterier hos pasienter med halsbetennelse. En forstudie til ett større prosjekt (I hvilken utsträckning kan Centorkriterier bedömas vid digitala vårdkontakter?). Prosjektet er obligatorisk forskningsprosjekt for en lege i spesialisering i allmennmedisin, Martin Franzelius ST-läkare (Vårdcentralen Kusten), veiledet av **Halfdan Petursson** (AFE), biveileder Pär-Daniel Sundvall (FoU-centrum Södra Älvsborg).

«Fibromyalgi-kriterie valideringsprosjekt»- Oversettelse og validering av nye FM kriterier for diagnostikk (2011) og forskning (2011/2014).

Økonomi: Støtte fra AFE og Norges Fibromyalgiforbund (NFF).

Prosjektleder: **Egil Fors**, AFE

Medarbeidere: **Anne S Helvik** (AFE), Knut-Arne Wensaas (AFE Bergen/UiB), Hilde Eide (HBV), Ellen Jaatun (NTNU), Dan Clauw (University of Michigan, USA) og Fred Wolfe (University of Kansas, USA). Avsluttet med publikasjon

Avsluttet med publikasjon i 2020: [Fibromyalgia 2016 criteria and assessments: comprehensive validation in a Norwegian population – PubMed \(nih.gov\)](#)

Pain and Quality of life in NH residents with dementia

Prosjektperiode: 01.05.2020-31.12.2022

Ingen spesiell finansiering. *Målsetting:* Undersøke forekomst av klinisk signifikant smerte og bruk av smertestillende legemidler blant eldre sykehjemsbeboere med demens, i etterkant av innkomst til sykehjemmet, og videre utforske sammenhengen mellom smerte og livskvalitet hos disse beboerne. *Samarbeidspartnere:* **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU. Kjerstin Tevik, ISM, NTNU, Sverre Bergh, AFS, Sykehuset Innlandet HF & NKAH, Vestfold HF. Data er innsamlet gjennom SAM-AKS2,- AFS Sykehuset Innlandet

Explore the associations between severity of dementia and daily activities in nursing home residents over 30 months- The REDIC-NH study

Prosjektperiode: 01.08.2018-31.12.2020

Ingen spesiell finansiering. *Målsetting:* Undersøke sammenhengen mellom grad av demens og dagliglivets aktiviteter hos sykehjemsbeboere fra de får plass i sykehjem med oppfølging to ganger i året til de er fulgt i 30 måneder. *Samarbeidspartnere:* **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU. Sverre Bergh, AFS, Sykehuset innlandet HF & NKAH, Vestfold HF.

Prevalence and persistent use of analgesics in older adults receiving domiciliary care at baseline

Prosjektperiode: 01.01.2018-01.06.2021. Ingen spesiell finansiering. *Målsetting:* Undersøke forekomst og vedvarende bruk av smertestillende blant hjemmeboende eldre (70 år og eldre) og om bruken av disse legemidlene endrer seg etter innleggelse i sykehjem

Samarbeidspartnere: **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU, Kjerstin Tevik, ISM, NTNU. Sverre Bergh, AFS, Sykehuset Innlandet HF & NKAH, Vestfold HF.

Neuropsychiatric symptoms before and after transition to nursing home in older people with dementia

Prosjektperiode: 01.12.2019- 31.12.2022. Ingen spesiell finansiering. Målsetting: Utforske forekomst av klinisk signifikante nevropsykiatriske symptomer før og etter en person med demens, har fått sykehjemsplass. Samarbeidspartnere: **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU. Sverre Bergh, AFS Sykehuset Innlandet & NKAH, Vestfold HF. Jūratė Šaltytė Benth, UIO.

Psychometric evaluation of a screening tool for depression in older nursing home residents

Prosjektperiode: 01.01.19-31.12.20. Ingen spesiell finansiering. Målsetting: Hensikten med studien er å evaluere de psykometriske egenskapene (ved hjelp av Konfirmerende faktor analyse) på Cornell Scale for Depression in Dementia (CSDD) blant norske sykehjemsbeboere for å se på styrker og svakheter med verktøyet og dets nytteverdi i klinisk praksis. Samarbeidspartnere: **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU, Geir-Tore Stensvik, Gørill Haugan, & Sigrid Nakrem, ISM, NTNU.

Substance misuse and Hepatitis C – screening, case finding and treatment success

Prosjektperiode: 01.06.19-01.12.22. Ingen spesiell finansiering. Målsetting: Studien ser på om oppsøkende virksomhet for å screene og avdekke Hepatitt C hos rusbrukere fører til at disse behandles og med hvilket resultat. Samarbeidspartnere: **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU, Therese Svendsen ISM, NTNU og St. Olavs hospital.

Substance use in nursing homes seen from the perspective of caregivers and stakeholders

Prosjektperiode: 01.11.17- 31.06.20. *Delfinansiert av Nasjonalkompetansetjeneste for aldring og helse.* Målsetting: Få kunnskap om de erfaringer og refleksjoner ansatte og ledere av sykehjem har vedrørende bruk av psykofarmaka og alkohol blant sykehjemsbeboere. Samarbeidspartnere: **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU og NKAH Vestfold HF, Aud Johannessen, NKAH, Vestfold HF. Knut Engedal, NKAH, Vestfold HF.

Elevated alcohol consumption among geriatric psychiatric in-patients

Prosjektperiode: 01.01.18- 31.12.20. *Delfinansiert av Nasjonalkompetansetjeneste for aldring og helse.* Målsetting: Få kunnskap om egen-rapportert forhøyet bruk av alkohol blant alderspsykiatriske pasienter gjennom bruk av Norsk kvalitetsregister for behandling av eldre personer i alderspsykiatrien. Samarbeidspartnere: **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU og NKAH Vestfold HF, Aud Johannessen, NKAH, Vestfold HF. Knut Engedal, NKAH, Vestfold HF.

Systematic review of measures used to assess prevalence of alcohol consumption in older adults in epidemiological studies

Prosjektperiode: 01.06.2019- 01.12.2021. Finansiert 01.06.2019-29.02.2020, etter det ingen finansiering. Målsetting: Få en oversikt over ulike spørsmålsstillinger som brukes i epidemiologiske studier der en har søkelys på bruk av alkohol blant eldre (≥ 65 år).

Samarbeidspartnere: Kjerstin Tevik, AFE, ISM, NTNU, **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU og NKAH Vestfold HF, Geir Selbæk, UIO og NKAH, Vestfold HF.

Health professionals' experiences of, and reflections on alcohol consumption and its relation to health and well-being among older people

Prosjektperiode: 01.01.2020- 01.12.2022. Ingen spesiell finansiering. *Målsetting:* Undersøke erfaringer og refleksjoner som ulike grupper av helsepersonell har vedrørende alkohol konsum blant eldre og hvordan inntaket blir knyttet opp mot helse og velvære. *Samarbeidspartnere:* **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU og NKAH Vestfold HF. Kjerstin Tevik, AFE, ISM, NTNU, Aud Johannessen, NKAH, Vestfold HF. Knut Engedal, NKAH, Vestfold HF.

Older relatives with elevated alcohol consumption: Experiences and reflections from next of kin.

Prosjektperiode: 01.01.20- 31.12.22. *Delfinansiert av* Nasjonalkompetansetjeneste for aldring og helse. *Målsetting:* Få kunnskap om erfaringer og refleksjoner pårørende til eldre med forhøyet alkoholinntak gjør seg. *Samarbeidspartnere:* **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU og NKAH Vestfold HF. Aud Johannessen, NKAH, Vestfold HF.

Previous life experiences, present social relations and resources and expressed wish for support from Norwegian Health Life Centers

Prosjektperiode: 01.06.19-31.06.21. Ingen spesiell finansiering. *Målsetting:* Se på likheter og ulikheter i erfaringer og livssituasjon hos to ulike utvalg deltakere i to frisk livssentraler og hvilke forventninger disse har om assistanse fra disse slik at tilbudet kan vurderes ut fra brukernes behov. *Samarbeidspartnere:* **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU, Ingrid Følling, ISB og St Olavs Hospital

The olfactory function: Is airflow and nasal geometry associated with olfactory functioning in healthy adults

Prosjektperiode: 01.01.20-15.01.21. Ingen spesiell finansiering. *Målsetting:* Studien ser på sammenhengen mellom luft-gjennomstrømming og anatomi i nesen og lukefunksjonen hos friske voksne. *Samarbeidspartnere:* **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU. Wenche Moe Thorstensen, INB, NTNU og St. Olavs hospital, ØNH-avdelingen.

Comparing upper airway sign and symptoms in COPD and Asthma patients

Prosjektperiode: 01.09.20-31.12.22. Ingen spesiell finansiering. *Målsetting:* Studien ser på sammenhengen mellom øvre luftveis symptomer og tegn hos pasienter med Astma og Kols og sammenligner disse. *Samarbeidspartnere:* **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU. Wenche Moe Thorstensen, INB, NTNU og St. Olavs hospital, ØNH-avdelingen.

Aging in Turkey

Prosjektperiode: 01.01.20-31.12.22. Ingen spesiell finansiering. *Målsetting:* I samarbeid med et tyrkisk miljø studere hvordan en ser på aldring hos eldre som deltar i universitets senior studier. *Samarbeidspartnere:* **Anne-Sofie Helvik**, AFE, ISM, NTNU. Gørill Haugan, ISM, NTNU og Nord-Universitet. Kamile Kukulcu, Akdeniz University, Turkey.

AFE ansatte/tilknyttedes verv 2020

Her oppgis formelle verv. Deltakelse i prosjektrelaterte nettverksgrupper o.l. omtales andre steder.

Anna Luise Kirkengen

Faglig medarbeider Tidsskr Nor Legeforen 2005 –
Member of Board I The Permanente Journal, San Diego 2017 –
Referee I Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynecology 2013 –
Referee i Tidsskrift for Den norske psykologforening 2014 –
Medlem i komite for innstilling av Marie Spångbergprisen 2006 –
Leder av AFU 2010 –

Linn Getz

Fagenhetsleder Allmennmedisin og Medisinsk Etikk og medlem av den sentrale ledergruppen ved ISM, NTNU fra 2017 –
Nestleder undervisning for medisin og masterstudier, ISM fra 2017 –
Varamedlem, programrådet for Nasjonalt Senter for Distriktsmedisin, Norges Arktiske Universitet 2015-
Senior rådgiver i Cause Health nettverket
Fagfellevurderer for flere tidsskrift.

Egil Fors

Leder av Norsk forening for smertemedisin (NFSM), en spesialavdeling i Den norske legeforening (Dnlf) fra januar 2018 –
Regional leder i det nasjonale primærmedisinske forskningsnettverket PraksisNett-Midt.
Medlem i medisinsk fagråd for Norges Fibromyalgiforbund
Referee for flere tidsskrift: Journal of Pain (flere anledninger), European Journal of Pain (flere anledninger) & PAIN.

Johann Agust Sigurdsson

Leder Nordic Federation of General Practice (NFGP) 2018-

Bente Prytz Mjølstad

Medlem i NFAs faggruppe mot overdiagnostikk 2019 –
Medlem i fagrådet for AMFF 2016 –
Medlem i vitenskapelig komite for NCGP 2022 i Stavanger, 2018 –
Medlem i programgruppa for medisinutdanningen, RETHOS-prosjektet 2018-
Fagfellevurderer for SJPHC ved flere anledninger.

Bjarne Austad

Medlem i Studieprogramrådet for medisinstudiet fra 2018
NTNUs representant i EURACT fra 2015
Reviewer for BMC Family Practice og Family Medicine and Community health (et BMJ tidsskrift)

Anne-Sofie Helvik

Programleder for Videreutdanning i aldring og eldres helse ved ISM

Representant i Forsknings- og fagutviklingsrådet for Klinikk for øre-nese-hals-, kjeve- og øye-sykdommer ved St. Olavs Hospital
Reviewer for flere tidsskrift

Halldan Petursson

Leder i Rådet för hållbar diagnostik och behandling under Svensk förening för allmänmedicin (SFAM)
Leder i nasjonal arbeidsgrupp om over- og underdiagnostik og -behandling, inom Nationellt system för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvård (Sverige).

Henrik Vogt

Medlem i NFA's Faggruppe og digitale helse og persontilpasset medisin
Leder av Recovery Norge

Anne Fasting

Styremedlem Norsk forening for palliasjon (NFPM) fra september 2018, styreleder i foreningen fra november 2020
Leder av Nasjonalt forskningsnettverk for palliasjon i primærhelsetjenesten
Leder av klinisk etikk-komité, Helse Møre og Romsdal HF

Ingrid Baasland

Varamedlem i Rådgivningsgruppen for Livmorhalsprogrammet, Kreftregisteret
Styremedlem i Norsk forening for kolposkopi
Medlem i Fagråd nasjonalt kvalitetsregister for gynekologisk kreft

SLUTT

